

DOMOVINA

in KMETSKE LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.713

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 6.— L, polletno
12.— L, celoletno 24.— L. — Posamezna številka
80 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 19. junija naslednje 1120 vojno poročilo:

Naša torpedna letala so v uspehli nočnih akcijah vzdolž alžirske obale potopila 6000 tonski parnik in hudo poškodovala neki drugi parnik iste tonaže.

Nemška letala so včeraj napadla v predluku Pantellerije zasidrane ladje in pri tem zadele 5000 tonsko trgovsko ladjo in neki rušilec.

Na povratku je bilo sestreljeno sovražno bombno letalo.

Sovražne letalske skupine in osamljena letala so bombardirala in obstreljevala s strojnimi mestna središča in kraje na Sardiniji, Siciliji, v Calabriji in Campaniji. Pri teh napadih je sovražnik izgubil 27 letal, izmed teh 6 v Trapaniju po zaslugi obrambnega topništva, 4 so zadele protiletalske baterije v Olbiji, 17 pa so jih sestrelili osni lovcil in sicer 15 nad Sardinijo in 2 nad Messino. Nekatere izmed posadk so bile ujete.

Zaradi letalskih napadov, o katerih govori to uradno poročilo, je bilo doslej ugotovljenih med civilnim prebivalstvom: 10 ranjenih v Olbiji, 10 mrtvih in 54 ranjenih v Messini ter 11 mrtvih in 20 ranjenih v Siracusi.

Italijansko vojno poročilo št. 1121 od 20. t. m. pravi:

Oživljeni nasprotnikov promet na pomorskih progah severne Afrike so znova ovirali oddelki naših letalskih torpednikov, ki so pred Bono na mestu potopili 10.000 tonski parnik, dva druga s skupno 17.000 tonami pa zadeli.

Italijanski in nemški bombniki so z vidnim uspehom nastopili proti pristaniščema v Bizerti in Pantelleriji.

Močni oddelki štirimotornikov so včeraj napadli kalabrijski obrežni predel med Villo S. Giovanni in Reggio ter mesto Messino.

Topništvo je pri Messini sestrelilo dva stroja, nad Reggio pa enega naših lovcil, ki so uničili poleg tega tudi eno nasprotnikovo ogledno letalo nad Sardinijo.

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 21. junija naslednje 1122. vojno poročilo:

Med napadi na močno spremljan konvoj je naša podmornica pod poveljstvom ladijskega poročnika Arcangela Gilibertija iz Neaplja potopila v vzhodnem Sredozemlju neki parnik in zadela še druge. Tretji trgovski parnik srednje tonaže se more smatrati kot zanesljivo potopljen v bližini tuniške obale po zaslugi našega torpednega letala.

Letala Osi so z ugodnim izidom napadla v pristanišču Bizerti zasidrano ladjevje.

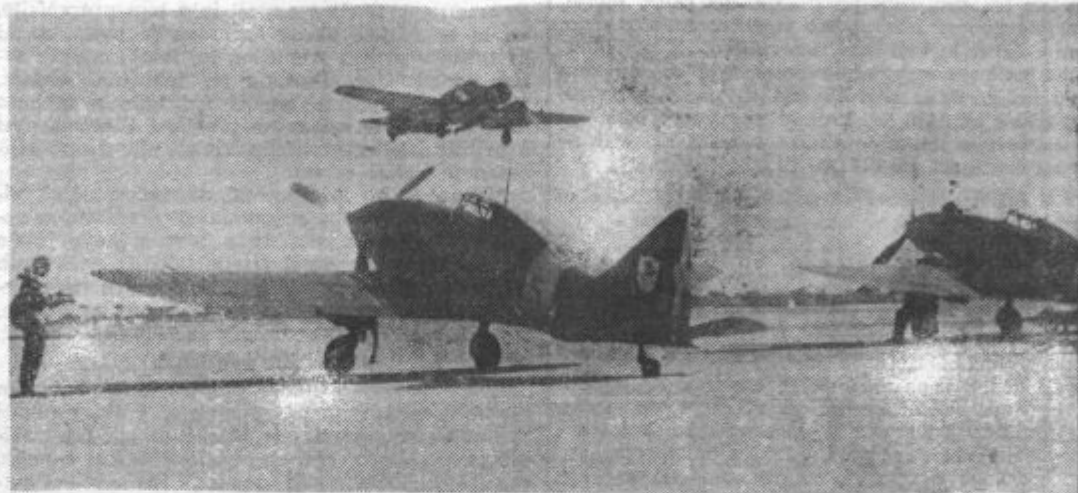
Sovražno letalstvo je izvršilo napade na okoličje Neaplja, Foggijo, Spinazzolo (Bari), Reggio Calabrijo, Villo S. Giovanni, Castelvetrano, Porto Empedocle, Licato in Siracuso. Skupno je bilo sestreljenih 26 sovražnih letal, 10 so jih sestrelili italijansko-nemški lovcil, 16 pa protiletalsko topništvo in sicer 4 v Neaplju, 2 v Reggio Calabriji, 8 v Castelvetrano, 1 v Miliccheddu (Enna) in 1 v Portu Empedocle.

Zaradi letalskih napadov, ki so navedeni v tem vojnem poročilu, so bile doslej ugotovljene med civilnim prebivalstvom naslednje izgube: v Reggio Calabriji 12 mrtvih, 56 ranjenih, v Siracusi 5 mrtvih in 22 ranjenih, v pokrajini Neapelj in središčih Sicilije pa skupno 2 mrtva in 23 ranjenih.

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 22. junija naslednje 1122. vojno poročilo:

Skupine štirimotornikov so včeraj napadle Neapelj, Torre Annunziato, Salerno, Battipaglia, Reggio Calabrijo in Messino ter so povzročile znatno škodo v mestnih središčih in žrtve med prebivalstvom.

V Neaplju je obrambno topništvo sestrelilo 5 letal, 6 štirimotornikov pa so sestrelili naši lovcil.

Italijanska letala hité v borbo z napadalci nad Sicilije

Italijanska vojna poročila zadnjih dni navajajo brezobzirne napade angleškega in ameriškega letalstva na razna mesta na otoku Siciliji in v Južni Italiji. Nečloveški učinek takega vojevanja je opisal poročevalec italijanskega dnevnika »Ultime Notizie« v naslednjem dopisu iz Messine:

Pred kakim mesecem dni se je neki ameriški letalec s poleta nad Messino pohvalil z naslednjimi besedami: »Messini smo dali tak silen udarec, v primeri s katerim je bil potres l. 1908 komaj šala.« Ta rečenica, ki jo je angleški tisk objavil na vidnem mestu, kaže predvsem to, da ameriški letalec o potresu leta 1908 nima niti najmanjšega pojma, kajti, kakor smo videli na licu mesta, lahko zatrdimo, da ameriško pokončevanje daleč ni tako silovito, da bi se dalo primerjati s potresom. Na drugi stran pa je značilno, kako cinično govori ameriški letalec o svojem barbarskem poletu nad nezavarovano mesto in o uničevanju neoboroženega prebivalstva.

Vračamo se iz Messine po šestnajstdnevem potovanju, med katerim smo posetili najbolj prizadeta sicilska mesta. Messina je nedvomno močno porušena, pohabljena, obstreljevana s strojnimi ter brez razlike ciljev obmetavana z rušilnimi in zažgalnimi bombami, toda prirodna nesreča iz l. 1908, ki je doslovno zbrisala mesto iz obličja zemlje ter povzročila na deset in deset tisoče žrtev, se res ne da primerjati s posledicami napadov ameriškega letalstva. Ameriški poleti na italijanska mesta so vse obsodbe vredne zablode napačnega junaštva. Zločin sam je spričo tega brezdušnega bahanja skoraj še manjši. To znanstveno uničevanje italijanskih mest kaže nizko stopnjo, na katero je padla ameriška vojska, toda Američani sami ne vedo, da njihovo divjaštvo nima tistih učinkov na italijansko ljudstvo, kakor so pričakovali.

Pred petimi dnevi smo bili v Messini drugič. To potovanje je bilo precej razgibano. Prispeli smo iz Catanije in smo nameravali muditi se v Messini dovolj časa, da bi videli, kako stvari stoji, preden smo hoteli nadaljevati pot v Palermo. Ob prihodu vlaka v mesto so nas veselo pozdravili otroci, ki so tekali ob železniških vagonih in nam ponujali limone. Na obrežju je mnogo jam, iz katerih se je še dvigal dim, in ko smo prislunhili

natanko, ni bilo nikakršnega dvoma, da se napad na mesta ob ožini še vedno vrši. Zato se je naš prihod nekoliko zakasnil in morda smo zato našli mesto napol zapuščeno, toda naslednjega dne se je mesto znova prebudilo. Ceste, ki so bile prejšnjega dne še žalostne in puste, so bile polne avtomobilov in voz in po ulicah je vrvela pisana množica, ki je značilnost južnjaškega življenja. Pomešali smo v to množico in srca so se nam ogrela ob toploti tega življenja, teh vzklkov in tega smeha. Trg je bil poln zelenjave, limon in pomaranč in zdelo se je, da je groznja pretekle noči popolnoma pozabljena.

Mestu je zadostovala doba enega pokolenja, da je postavilo nove hiše, nove ceste, šole in palače. V zadnjih 20 letih je nadškof Paino izvršil nadčloveški napor, da je obnovil vse messinske cerkve, kolikor jih je bilo pred potresom zgrajenih v 10 stoletjih. Sedaj je zopet napačila groza uničevanja. Zadeta je stolnica, zadeta je semenišče, toda nadškof je ostal na svojem mestu.

Zvečer smo se zatekli v neko krčmo in smo izpred nje gledali, kako hiti narod prenočevati v zaklonišča. Bile so žene, starci in otroci, ki so hiteli tja. Večina je nosila ponjave, blazine, videl sem družino, pred katero je šel najmlajši otrok in nesel kipec nekega svetnika. Kasneje sem na ulici srečal staro gospo, ki je vodila v zaklonišče psička, pod pazduho pa nosila podobo moškega z ogromnimi črnimi brki. Pozdravil sem jo in povedela mi je, da hodi spat v zaklonišče vsako noč in da vedno nosi s seboj sliko svojega moža, ki je bil dobra duša in je umrl pred 35 leti pod razvalinami mesta.

Letala so to noč tudi v resnici priletela. Bila je pozna noč, morda okoli 3. ure zjutraj. Priletela so in sunek zraka je prodrl prav v notranjost malega zaklonišča našega hotela ter ugasnil električno luč. Ena izmed bomb je bila razrušila sosedno hišo. Letala so se vrnila tudi zjutraj, ko smo stopili v vlak za Palermo. Bil so Američani in videli smo jih z vlaka, kako letajo kot srebrni ptiči, in ko so bili nad nami, je vlak pravkar zavozil v predor.

V splošnem moram reči, da so Messinci trdo, hrabro in žilavo ljudstvo, ki bo gotovo sezidalo zopet svoje mesto. Isto velja seveda tudi za vse prebivalstvo Sicilije.

Dve sovražni letali sta razen tega treščili na tla in sicer prvo pri Reggio Calabriji po zaslugi nemških lovcil, drugo pa v bližini Cagliarija, zadeto od strela protiletalskih baterij.

Enajst članov posadk sestreljenih letal je bilo ujetih.

Zaradi letalskih napadov, navedenih v tem po-

ročilu, so bile doslej ugotovljene naslednje izgube v Neaplju 10 mrtvih in 72 ranjenih, v Torre Annunziatu 1 mrtev in 8 ranjenih, v Salerno 14 mrtvih in 45 ranjenih in v Battipagiji 15 mrtvih in 70 ranjenih.

Ni še ugotovljeno število žrtev v Reggio Calabriji in Messini.

DOMAČE NOVICE

* Ob odhodu iz Ljubljane je Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli poslal ljubljanskemu županu ter županom in komisarjem vseh občin Ljubljanske pokrajine naslednje toplo poslovilno pismo: »Ker me je Duce odredil na drugo mesto odgovornosti, sporočam gospodu mestnemu županu in županom in komisarjem občin v pokrajini svojo živo zahvalo za lojalno in učinkovito sodelovanje, ki ste mi ga nudili pri izvrševanju vladnih poslov, in pričakujem, da boste tudi v bodoče delovali s točnostjo kakor doslej ter z našimi čustvi. Prosim Vas, da sporočite tudi vsemu prebivalstvu moje srčne pozdrave in goreče želje.«

* Slovenski čebelarji so zborovali v nedeljo v Ljubljani. V Ljubljanski pokrajini je zdaj 1286 organiziranih čebelarjev, ki premorejo blizu 22.000 panjev, oziroma čebeljih družin. To prča, da je čebelarstvo pri nas visoko razvito. Zdravstveno stanje čebel je bilo lani zadovoljivo. Zavarovalni sklad za primer pljučnih bolezni je narasel na 5700 lir. Društvo ima 431.624 lir premoženja in je naraslo za 9486 lir. Promet upravnega oddelka in Janševoga doma je znašal 352.818 lir, v društveni čebelarni pa 175.000 lir.

* Splošna gospodarska zadruga železničarjev v Ljubljani, ki se skrajšano imenuje »Zegoza«, je v nedeljo dopoldne polagala obračun svojega dela. Članov ima že nad 3500. Zadruga se je trudila, da bi članom nudila kolikor le mogoče. Dobro se je obnesla strojnarna, ki ima zdaj nove prostore v bližini šišenske postaje. Zadruga je najela letos v bližini Kočevja košnjo večjega obsega, da bo dovolj sena za koe in kunce v Ljubljani. V letošnji valilni sezoni je zadruga do sedaj oddala 1900 enodnevni piščancev, za katerimi je veliko povpraševanje. Prednica je nepretrgano zaposlena in je sprejela nekaj manj ko 300 kg angorske in približno isto količino ovčje volne. V strojnarni so strojili na račun članov 2400 kožic, nadaljnjih 3600 kožic je pa zadruga odkupila. V sušilnici so nasušili približno 6000 kg dljvega kostanja, nekaj nad 1000 kg jesenske detelje, topinamburja pa nekaj nad 400 kg moke. Nabrali so tudi nad 800 kg oranžnih in limoninih suhih lupin.

* Cerkvena kazen za dr. Metoda Mikuža. Škofjski list za ljubljansko škofijo je objavil naslednji kazenski odlok škofa dr. Gregorja Rožmana: »Duhovniku Metodu Mikužu je vzeta pravica opravljanja svetih obredov, dokler se ne vrne in ne javi škofu.« S tem je tudi z najvišjega cerkvenega mesta uradno obsojen duhovnik, čigar dejanja so zadnji čas vzbujala pohujšanje in ogorčenje med vernim slovenskim ljudstvom.

* Higijenski zavoj za zatiranje srbečice ali garij. Garjavosti se najlaže obvaruješ, če skrbiš vestno za snago v družini in stanovanju. Ne družiš se z garjevimi bolniki ali ljudmi, o katerih sumiš, da imajo to nalezljivo bolezen! Vedno uporabljaj samo svoje ležišče ter lastno telesno in posteljno perilo! Zaradi dotoka ljudstva v Ljubljano se je Higijenski zavod odločil pomagati krajem v ljubljanski okolici. Njegovi zdravniki in desinfektorji so obiskali Dobrunje, Studenec, Ig, Preserje, Borovnico in Vrhniko. To je bilo nujno potrebno. Pomagali so stoterim družinam in jih rešili nalezljive srbečice.

* Dolenja vas pri Ribnici bo dobila pitno vodo, ki jo nujno potrebuje. Visoki komisariat bo zgradil vodovod za Dolenjo vas in Prigorico. Voda bo zajeta v domačem studencu v Obrhu. S tem bo konec zajemanja vode iz potoka, ki je povzročala nalezljive bolezni. Ljudje že komaj čakajo, da dobijo zdravo pitno vodo.

* Regulacijska dela pri Krzni loki so se začela z zadostno podporo Visokega komisarijata. Tu napravljajo močan odtok vodovja, ki ob povodnji najbolj naraste na tem predelu, kjer se združijo Rakitnišča, Ribnica in Bistrica. Ko bo to delo izvršeno, si bo kmetijsko gospodarstvo v dolenjski občini zelo opomoglo. Kajti takih povodnji, kakršne so včasih bile tudi po tri v enem letu, zdaj pač menda ne bo več.

* Po večkratnih nalivih smo za tretjo desetino jun'ja dobili krasno vreme, kakršno se za kresni čas spodobi. Vsekakor je preobilno deževje napravilo že precej škode. Ko pa imamo od pretekle sobote dalje spet sončno in toplo vreme, je bilo mogoče pokositi in spraviti mrvo in letina si bo opomogla. Če ne bo novih nesreč, bomo z njo prav zadovoljni.

* Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev za Ljubljansko pokrajino je po odločbi Visokega komisarja postavljeno pod nadzorstvo, ki ga izvršuje fašist Septimij Bonetti,

Zažigalne ploščice so orožje proti kmetu

Med nevarne stvari, s katerimi sovražnik skuša uničiti poljske pridelke, zlasti bogata žitna polja, spadajo tako imenovane zažigalne ploščice, ki so od vseh še najbolj zahrbtni. V naslednjem nekaj pojasnili, kakšne so te ploščice in kako se vžigajo.

So to majhne bele in barvaste ploščice iz celuloide. Navadno imajo obliko kvadrata, čigar stranica meri 5 cm. Nekatere vrste teh ploščic so seveda tudi večje in se uporabljajo v posebne namene, recimo tam, kjer bi bile male ploščice premalo učinkovite. Sredi te ploščice je majhna okrogla odprtina v premeru poldruga centimetra, v kateri je pritrjena

kroglica belega fosforja,

(ki se pri stiku z zrakov žuge), zavita v majhno tenčico, ki je na zažigalno ploščico pritrjena z dvema sponkama.

Zažigalne ploščice imajo shranjene navadno v vodi ali pa v kakšni drugi tekočini, s katero se omenjena tančica napoji in s tem preprečuje, da bi se fosfor, okrog katerega je ovita, užgal že takoj v prvem trenutku, ko letalo odvrže zažigalno ploščico. Pozneje pa tekočina izhlapi, fosfor se posuši in zagori ter tako z lahkoto užge celuloidno zažigalno ploščico. Ploščica gori s približno 20 em visokim živim plamenom običajno le nekaj minut.

Morda se bo kdo smejal na račun učinkovitosti tega drobnega napadalnega sredstva, a vedeti je treba, da eno samo sovražnikovo letalo lahko zažene na deset tisoče takšnih zažigalnih ploščic in da se te ploščice v primeru deževnega vremena ali vsaj če je zrak močno vlažen, užgo šele po nekaj urah, včasih celo čez več dni.

Kako jih pogasimo

Kakor je vselej, kadar kdo nastopi s kakšnim novim orožjem, prvo vprašanje, kako poiskati primerno protiorožje, je bila tudi pri teh zažigalnih ploščicah, čim so začele deževati z neba, prva misel, kako jih pogasiti in narediti neškodljive. Pest zemlje ali kozarec vode zadostuje, da pogasi gorečo zažigalno ploščico. Toda treba je paziti na to, da fosfor povsem zgori,

kateremu je bilo že tudi poverjeno nadzorstvo nad železničarskimi združbami lani v novembru.

* Mnogo borovnic je letos in pridno jih nabirajo ne samo deželani, marveč tudi meščani. V Ljubljani na trgu jih je dovolj na razpolago. Centjo, da jih je bilo preteklo soboto na ljubljanskem trgu kakih 2000 litrov. Na trg prihajajo tudi gobe, ki gredo prav dobro v denar. Je pa trg tudi sicer dobro založen z vsemi zgodnjimi junijskimi pridelki.

* Važna razsodba. Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani se je prejšnji ponedeljek zagovarjal Vinko Anžur, rojen 1920 v Loškem potoku. Sodeloval je v prevratni organizaciji ter je bil soudeležen pri napadu in usmrtni dveh Slovencev, Močilnikarja in Gamsa, in vojakov. Obtožen je tudi bil, da je nasilno odpeljal k partizanom Zdravka Jenka, Janeza Markuna in Franca Viranta. Sodišče je kljub temu obsodilo Vinka Anžurja na dosmrtno ječo, upoštevajoč olajševalno okolnost, da se je obdolženec sam prijavil oblastvom in je bil deležen slovesnega zagotovila vojaškega oblastva, da je vsakemu članu oboroženih partizanskih krdel, ki se prijavi oblastvu, življenje zajamčeno, četudi je kriv kakršnihkoli zločinskih dejanj in če spozna, da je bil na krivi poti. Državni tožilec je na razpravi ponovno pripjal ta jamstva.

* Brezvestna izkoriščevalka tuje nesreče. Na okrožnem sodišču v Ljubljani se je morala zagovarjati 32-letna Albina Sivčeva, ki jo Ribničani večji del poznajo kot Bino Rajhovo. Izvabila je večje vsote denarja in dva paketa, zatrjujoč, da jo pošiljajo ti in ti sorodniki, ki so zdaj v zaporih, in da bo denar in zavoj sama izročila na pravem mestu. Dabila je od neke stranke 1000 lir kot podporo za dva mlada zapornika, od neke žene pa dva zavoja in 100 lir za njenega moža. Pred sodnikom Binca ni hotela priznati sleparije, obremenila pa so jo pričje. Zaradi raznih sleparij je bila že večkrat obsojena. Zda se bo za svoje nečedno ravnanje pokorila s mesecev v zaporu.

Smotrna gojitev hrena

Hren je presen in kuhan dober zraven govedine in skoro neogibno potreben prigrizek pri prekajeni svinjini. Pri nas poznamo le samorasli hren, ki rase kot plevel po njivah in vrtovih. Gojiti pa hren ne znamo in je zato po mestih na pomlad zelo drag. Po hotelih, po letoviščih in drugih krajih, kjer potrebujejo mnogo hrena, ga pa naročajo iz inozemstva, navadno s Češkega. Lep hren v debelih, ravnih, gladkih in razmeroma

zakaj utegne se sicer zgoditi, da kdo tisto pest zemlje odstrani ali da se vlažna tenčica, v katero je fosfor ovit, posuši, in se potem ploščica nenadno spet užge. V primeru, če zažigalna ploščica pade na kraj, kjer v bližini ni nobenih vnetljivih stvari, ki bi bile količjak vredne, je najbolje, če kar pustimo, da ploščica vsa zgori. V nasprotnem primeru pa jo velja zabrsati s prstjo ali politi z vodo ter jo potem odnesti na kraj, kjer ni nobene nevarnosti, da bi naredila kaj škode, jo tam pustiti, da povsem zgori, ali pa jo zakopati vsaj pol metra globoko v zemljo. Tako je treba ravnati tudi s ploščicami, ki se še niso bile užgale.

Kako se vnaprej zavaruješ pred njimi

Potem nastaja tudi vprašanje, ali se je mogoče na kak način pred takšnimi zažigalnimi ploščicami že vnaprej primerno zavarovati. Odgovor je trdilen. Prvi tak ukrep obstoji v tem, da ima vsaka vas ali celo vsaka kmetija posebni zaščitni oddelek, posebno stražo, ki je dobro izurjena in opremljena z lopatami, krampi in drugim potrebnim orodjem, imeti pa morajo seveda na razpolago tudi dovolj vode in posode zanjo. Poleg tega pa je treba paziti tudi na to, da se žito čimprej spravi s polja in da se nizko požanje. Tam, kjer so širna žitna polja, je pametno, če kmetje ne začno žeti kar od kraja, pač pa da požanejo žito najprej v gotovih pasih, širokih 5 do 10 metrov, ki se vlečejo pravokotno na smer vetra, tako da se ogenj spričo vetra ne more naglo razširjati. Tudi pri tem, ko devajo žitne snope v kupe, naj kmetje pazijo, da ti kupi ne bodo narejeni drug za drugim v smeri, v kateri običajno piha veter, ker bi se v tem primeru utegnili zgoditi, da bi se ogenj z lahkoto in naglo razširil od kupa do kupa in bi potem takem v gotovem času vse žito zgorelo, čeprav je bilo že požeto. Kupi naj bodo tudi v primerni razdalji drug od drugega, najboljša pa je, če žito ne ostane predolgo na njivah. Končno je pridelke treba tudi primerno porazdeliti in ga ne vsega nakopičiti na enem mestu ter zlasti ne skladati žita v snopih kje v bližini hiš.

dolgih koreninah ne rase sam od sebe, ampak ga je treba gojiti — pridelati — kakor vsako drugo kulturno rastlino. Kdor hoče torej pridelovati za zimo in za pomlad lep hren, naj se ravna po teh-le navodilih:

Hren uspeva posebno dobro v debeli, ilovnati zemlji, ki je močno pregnojena. Ne mara pa svežega gnoja. Sipka publicca mu ne ugaja. Dasi je hren trajnica, ga vendar pridelujemo enoletno. V to svrhu si na pomlad nabere mo po 34—40 cm dolgih, za dober svinčnik ali za mezinec debelih, gladkih, ravnih korenin, ki jih je dobil povsod, kjer raste samorasli hren. Te korenine potaknemo, ko jih prej s krpo dobro odrgnemo, na pripravljeno zemljišče v vrste po 40 cm narazen, in sicer plitvo in poševno. Med vrstami pustimo toliko praznega prostora, da lahko vmes zemljo obdelujemo — plevemo in okopavamo. V vrstah naj bo posamezna korenina 20 cm druga od druge. Tanjši konec, ki bo pogljal navpične korenine, naj pride 10 do 15 cm globoko v zemljo, debelejši pa naj bo prav blizu vrha (n. pr. 2 cm pod zemljo). Sadimo lahko na več načinov. Če je zemlja težka in dovolj vlažna, delamo z dolgim klinom poševne luknje, v katere vtikamo korenine. Dobro se sadi tudi tako, da zemljo z dolgo lopato toliko privzdignemo, da lahko podtaknemo korenino. Na veliko bi sadili tudi lahko v jarke.

Čez leto obdelujemo hren tako kakor vsako drugo zelenjadno rastlino. Zlasti pospešuje rast korenin večkratno rahljanje zemlje. Razen plette in večkratnega okopavanja je potrebno pa še nekaj drugega. Pridelati hočemo ravne in gladke korenine. To pa dosežemo le tedaj, ako ne pustimo, da bi rasele koreninice, po celi koreniki, ki smo jo potaknili, ampak samo na spodnjem koncu. V to je neogibno potrebno, da julija ali avgusta vsako korenino do spodnjega konca odrgnemo, nekoliko privzdignemo iz poševne lege in jo temeljito odrgnemo s kako krpo, da odstranimo vse korenine, ki so poglale iz korenike, razen tistih na spodnjem koncu, ki grede navpično v zemljo. Ko to delo opravimo, pritisnemo odrgnjeno korenino nazaj v poševno lego in jo zopet zagrebemo. Ko bi hren na opisani način odgreblil in odrgnili dvakrat (na primer julija in septembra), bi bil uspeh še boljši.

Hren dorase konec oktobra. Kjer se ni bati snega, ga pustimo v zemlji do novembra. Tedaj ga porujemo in spravimo v klet v vlažen pesek. Navpične korenine, ki navadno ostanejo v zemlji, spomladi izkopljemo in uporabimo za nov nasad. Kdor ima primerno, dobro obdelano in zagnojeno zemljišče, naj poskusi. Lep hren se vedno lahko dobro proda.

Spomin na slavno zmago Slovencev in Hrvatov nad Turki pred 350 leti

„Kako pri Sisku Kolpe so pijani — omágali pred Kranjci Otomani...“

V torek, 22. junija, na god sv. Ahaca, je poteklo 350 let od znamenite bitke pri Sisku, ki je enkrat za vselej odvrnila turško nevarnost od slovenskih dežel, saj poslednji bilo Turkov več v v naše kraje, ki so v 15. in 16. stoletju toliko trpeli. Tako je torej zmagovita bitka zaključila najbolj žalostno dobo naše zgodovine.

Razmah turške sile

V 16. stoletju, ki pomeni višek turškega razmaha — vsaj v Evropi — so Turki prizadeli za sultanovanja Sulejmana II. Veličastnega krščanskim deželam toliko gorja, neprilike in porazov, da je zlepa ni bilo dežele ali države, ki bi ne trepetala že pred samim turškim imenom. Saj so evropske države kaj kmalu zapazile sultanove težnje po nadvladi nad Srednjo Evropo, kjer si je pridobil ključ za nadaljna osvajanja z zavzetjem trdnjave Beograda (1521). Nato sledi poraz kralja Ludovika II. pri Mohaču (1526); spretno izrabí sultan razkianost na Ogrskem zaradi vladarja, oblega Dunaj (1529), oblega Kisek, ki ga brani Jurišič (1532), porazi Kacljanarja pri Oseku (1537), odpravi se še dvakrat na Ogrsko, dokler ne umre pred Sigetom (1566), zaradi obnemogle jeze, ker se ni trdnjava hotela podati. Bitka pri Lepantu, kjer je združeno krščansko brodovje pod poveljstvom admirala dona Juana d'Avstríja strlo turško pomorsko silo, je prvi požikz evropske ofenzive. Sicer po Sulejmanovi smrti naših in hrvatskih dežel niso napadale redne turške čete, a zato so bili tembolj predrzni posamezni sultanovi poveljniki in paše.

To je slednjic prisililo avstrijske kroge k razmišljanju. Na posvetu v Brucku, kjer so razpravljali tudi o turškem vprašanju, so sklenili, da je treba začeti borbo s Turki na drugačne načine, saj bi hle sicer lahko ogrožene tudi nemške dežele. Res pa je, da je divjala v Avstriji in na Nemškem reformacija, ki je ovirala in celo preprečevala vsako odločno nastopanje. Slednjic so le zgradili močno trdnjavo — po nadvodvi Karlu imenovano Karlovec — ob potočju rek Kolpe, Dobre in Korane. V njej so ustanovili močno posadko in so tudi drugim trdnjavam povečali število vojakov. V začetku so se Turki Karlovca ogibali. A ko je leta 1591. postal bosenski pokrajinski namestnik (beglerbeg) bojeviti in nasilni Hasan paša, se je nevarnost takoj povečala. Še

istega leta je dal napraviti most preko Save nedaleč od Bosanske Gradiške in tako si je odprl pot v Slavonijo in na Hrvatsko. Tu pa mu je bil na poti Sisek.

Sisek — močna trdnjava

Sisek je bila z močnim zidovjem in tudi po navri dobro utrjena trdnjava ob sotočju rek Kolpe, Save in Odre; tako ga je bilo mogoče naskočiti pravzaprav le z ene strani. Ko je poveljnik trdnjave — (posadka je bila v službi zagrebskega stolnega kapitlja) — zapazil turške namere, je začel še bolj utrjevati trdnjavo in je prosil pomoči, ki jo je tudi dobil. V resnici so bile vse oči na Hrvatskem in v Avstriji uprte le v Sisek, ker so vedeli, da bo ta trdnjava odločala o usodi teh dežel, ostale trdnjave pa so zanemarjali.

Ko je Hasamu izpodletelo, da bi s podkupnino pretental sisaško posadko, naj odpre vrata, se je naslednje leto 1592 vrgel na Bihač, močno utrjeno postojanko, ki pa se je s svojo 400-vožbroječo posadko po samo osemdnevnem odporu po nemali zaslugi omahljivega poveljnika predala in so Turki nato poklali 2000 mož, 1000 pa jih odvedli v sužnost. To je bila velika izguba in sramota in se da opravičiti le s tem, da so vsi pazili le na Sisek.

Leta 1593. se je napad na Sisek ponovil. Slovenci, Hrvati in Avstrijci so pokazali lepo disciplino, zbrali so se hitro in brez obotavljanja. Vrhovni poveljnik je bil kranjski plemenitaš Andrej Turjaški, general iz Karlovca, ki pa je vodil tudi kranjske čete. Hrvatom je poveljeval ban Tomaž Erdödi, Nemcem (po večini Štajercem) pa Rupert pl. Eggenberg.

Hasan paša napade

Hasan paša je hotel one stranice obzidja, ki jih je krila voda zbijati z artiljerijo, glavni naskok, pa bi napravil ob oni stranici, ki je bila obdana le z jarkom. Zato je dal napraviti most čez Kolpo in je prepejpal na drugo stran vso konjenico, pehoto pa je pustil na desnem bregu. Nato je začel silovito tolči s topovi obzidje in je skoraj popolnoma porušil veliki obrambni stolp ob Kolpi in je tudi sicer tako zdelal obzidje, da je zaradi širokih lukenj in razpok postal položaj resen. Turjaški, ki je videl veliko nevarnost, je odposlal v

Zagreb sle po pomoč, ker bi se sicer trdnjava verjetno morala prej ali slej predati.

Medtem se je Hasan — videč, da je trenutek ugoden — odločil za napad. Razdelil je vojsko na tri dele: enemu je poveljeval sam in je bil v popolnoma bojni opremi pripravljen na takojšnjo akcijo, drugi oddelek, ki ga je vodil hercegovski vrhovni poveljnik Mehmed-beg, pa je ostal kot rezerva prikrit med ločjem. Sprednji straži je bil na čelu beg iz Vučidola.

Ko je bila vojska razpostavljena, je hotel Hasan sam začeti ofenzivo, toda ker je bil prepričan, da bodo oblegani mirno čakali svoje usode, ni niti pomislil, da ga utegnejo presenetiti. In tako se je tudi zgodilo. Praviijo, da je bil paša ravno pri obedu, ko so mu oficirji prinesli vest, da so obleganci postavili bojno črto in da mislijo napasti. Izprva se za to ni zmenil. Toda ko so se vračali vsi izvidniki s to vestjo, je dal poslednja navodila in povelja in bitka se je začela.

Prvo besedo so imeli Hrvati, ki pa niso znali dovolj hitro napasti, tako da so imeli pred seboj že popolnoma v bojni red postavljenega nasprotnika. Dasi so se junaško bili, so le morali popuščati pod pritiskom turških šabelj in pušk. Ko je to videl vrhovni poveljnik, je nemudno ukazal topovski ogenj v turške črte — (za to so ga prosili tudi Hrvati) — in jim je zavrtal težke luknje, saj so topničarji kar dobro zadevali.

Kranjska in koroška konjenica je odločila bitko

Ko so se morali Hrvati še nekoliko umakniti, so se pa Turki — veseli nad že skoraj dobljeno zmago — nenadno znašli pred strujenimi četami kranjske in koroške konjenice ter karlovških arkebuzirjev. Turjaški in Ravbár sta ognjevitogovorila svoje vojake in se spustila v boj. Tedaj so Turki občutili pravo vojno s tehničnim sredstvi. Pod silnimi udarci žurjenih vojakov, so morali odstopati. V tem so se tudi Hrvati vrnili v boj in se neusmiljeno maščevali za prvi neuspeh.

Vojskovodja Turjaški, ki je bil vedno povsod, je videl, da bodo Turki kmalu poraženi in jim je hotel odsekati umik na drugi breg. Zato je ukazal dvema četama arkebuzirjev — (poveljnika sta bila kapitana Jakob Prank in Štefan Blagaj,

Kmet Jur:

Valček na podu

I.

Pri Jerebu so svatovali. Sin se je oženil na dom.

Hiša je bila polna razigranih svatov. Pri peči neutrudljiva godca. Eden je vlek el meh, drugi grizel klarinet, da je drlo v ušesa.

Znočilo se je, dva postavna fanta, očitno voditelja vaških neugnancev, sta zaprosila starejšino, da pusti godca na pod.

»Dajte Bogu, kar je božjega, fantom kar je fantovskega! Haló, godca na pod. Dobro jima narubila pete, — fantje, vi pa dobro mažite, da ne bo zamere!«

Pred podom so že čakala vaška dekleta in druga, plesa in radovednosti željna ženska bitja. Fantje niso izbirali. Vsak je vedel, kje mora zagrabiti. Prevelika bi bila zamera, če ne bi poprosil tiste, ki je najbližja njegovemu srcu.

Domači hlapec Tone je slonel na podboju vrat in z zanimanjem opazoval prerivačo se pare. To stopicanje mu ni bilo všeč. Včasih je bilo drugače. Valček, polka, mazurka, — krila so frčala po podu in se zapletala.

Starejšina in teta sta se utrudila, stopila h bila ta dan vse: natakara, strežnica, pomivalka in pometalka, naj nese na pod dva litra vina. Za deset let se je pomladila Franca tisti dan. Dva lična kodrčka na čelu sta klicala zardela lca na korajžo. Nasmešek krog ustev in spodirnil izraz nevolje, ki se je v dolgih letih naporne službe naselil na obrazu.

Rahlo je potipala Toneta po roki:

»Kaj se držiš kakor sveti Volbenk! Zavriskaj, saj si še fant in plesat pridi! Zvrni ga kozarec!«

»Tega plesa ne znam. Ne vem, kje so pobrali to guncanje.«

Godca sta utihnili. Harmonikar je odložil meh in privlekel na dan že stokrat prižgano in ugaslo cigaro, drugi je izlival silne iz piščalke.

»Halo, fantje, luč sem prinesla! Pijte in dekletom napijte, pa godcev nikar ne pozabite! Tonček, še enega podri, da ti bo pete vzdignil!«

Natočila je Tonetu, potem izročila pijačo najbližnjemu fantu:

»Janez, toči!«

Dekleta so se muzala zaradi lepšega, vendar so pila — nejevoljna pa bi bila, če bi jim fantje ne napijali.

Starejšina je prišel na pod pogledat. V eni roki liter vina, z drugo je vodil teto. Zavriskal je in izročil fantom pijačo. Nato je stopil k godcema:

»En valček bosta uredila za naju s teto!« — Obrnil se je k fantom:

»Fantje, vi pa ta čas eno zapojte, da se vam podplatí ohlade. Seveda, če hoče kdo plesati, tudi lahko!«

Tone se je zdramil. Valček, nekdanj njegov najljubši ples! Zravnal se je, potisnil klobuk s čela in se ogledal — Franca je stala poleg njega.

»Ali znaš valček?« je vprašal naglo.

»Včasih sem ga rada plesala.«

Prijel jo je za roko: »Poskusiva!«

»Če ga polomiva?«

»Nič zato!«

Krepko je stisnil z žuljavo roko njeno desnico in privil mehko žensko telo. V zmernem taktu valčka sta drsela po gladkem podu. Blaženost mu je sijala z obraza. Zvoki godbe so nežno razgibali otopelo čuvstvenost. Občutil je moč mladosti, da je vstrepetala luč v kotu. Tesneje je privil plesalko. Omotična je nagnila glavo na njegovo ramo.

Starejšina in teta sta se utrudila, stopila k godcem in z zanimanjem motrila navdušena plesalka. Starejšina je godcema dajal z roko znamenje za pospešenje takta. Fantje so peli.

Poravnajte naročnino!!!

Tonetu se je vrtelo v glavi. Silna moč godbe mu je bila ukaz. Val pchvale je gnal plesalca. Godca sta utihnili. Ustavila sta se sredi plesišča. Nerade so ubogale noge. Stene se plesale. Franca se mu je z zaupnim pogledom zahvalila in z belim robcem nežno otrla njegovo roso čelo. Roko v roki sta počasi odšla. Pred podom je nagnil glavo in ji šepnil tiho na uho:

»Franca, dobro plešeš!«

»Ti tudi!« je mislila, izreči pa ni mogla, ker ji je z vročim poljubom zaprl besedo.

Vso noč so svatovali in še drugi dan dopoldna. Tone in Franca nista več prišla do plesa, ker se ne spodobí, da bi posli plesali v hiši med svati.

II.

Teden je potekal. Razpoloženje pri Jerebu je bilo še vedno pod vt'som svatbe. Mlada dva sta hodila drug za drugim in sta polna smeha in sreče uganjala otročarije.

Tone se je povrnil v stari tir, le malo bolj zamišljen in manj zadirčen je bil, odkar je plesal s Franco. Sam nase je bil jezen, ker je neprestano moral misliti na oni neumni ples in v zvezi z njim na Franco. Otepal se je misli, pa ni šlo in ni šlo.

»Saj se vendar nisem zatelehal v njo, tepec stari! Cemu mi bo žena? Če sem doslej lahko brez nje, bom tudi zanaprej!«

Kljub temu, da si je ukazoval mir in pamet, so jo oči iskale in tiho boželenje ga je vleklo k nji. Poprej mu ni bilo nikdar prišlo na misel, da bi se oziral na kuhinjsko okno, zdaj bi pa najrajši venomer zijal tja, kadar je Franca v kuhinji zaposlena. Že mora biti tako!

Franca se poprej ni brigala za hlevska vrata, četudi je Tone tam postajal. Časih je pomivala posodo na klopi pri zidu, zdaj postavlja stol k oknu in pogledi ji uhajajo kar sami na hlevska vrata. Neumno se ji zdí, pa ne more kaj.

Kadar sta skupaj, molčita in gledata vstran, kakor bi se sovražila. Dobro vesta in čutita, da je tukaj neka višja sila vmes, proti kateri je vsak odpor brezuspešen. Drug drugemu bi rada

oba iz vrst kranjskega plemstva) — naj zasedeta most. To se je obema po hudi borbi s sovražnikom, ki je vedel, kaj brani, z velikimi žrtvami posrečilo in tako je bil Turkom unik odrezan. Ko je to zapazila krščanska vojska, se je je polotilo navdušenje, Turke pa je navdal oboje. Vendar niso odvrkli orožja, dasi so se hoteli resiti s plavanjem. Ali takrat je bila Kolpa ravno narasla in skoraj vsi Turki, ki so jih krstjani neusmiljeno gnali v valove, so utonili. Tudi Hasan in Mehmed sta delila s svojimi oficirji in moštvo nenačlonjeno usodo. Turki, ki so pa ostali na drugem bregu, so nemudno zažgali smodnik in pobegnili. Ali Turjaški, ki je hotel Turke popolnoma uničiti, je poslal konjenico na zasledovanje in ta jih je mnogo pobila in nagnala v Odro, kjer so se utopili. Le malo jih je ušlo.

Velik plen po slavni zmagi

Kristjani so dobili ogromen vojni plen, okrog 40 topov raznih kalibrov, medtem nekaj prav velikih in orjaški top »Kacijanaricos«, ki so jo Turki vzeli v bitki pri Oseku 1537. Nadajše 2000 konj, ogromno šotorov in drugega vojaškega blaga. Hasanovo truplo so na ukaz poveljnika potegnili iz vode in ga pokopali. Glavo pa, ki so mu jo odrezali, so Turki odnesli v Bozno.

Po tej bitki, ki je za vedno odstranila nevarnost polmeseca od takratnih habsburških dežel, je vsa vojska šla trikrat zapored okrog obzidja, da bi se zahvalila za zmago. Dne 28. junija pa so krajiški polki slavili svoj zmagoslavni vohod v trnjava Karlovac ob navdušenih klicih ljudstva. Na čelu je jahal Andrej Turjaški in nosili so uplenjene trofeje.

Iz rdečega Hasanovega plašča z vtkanimi zlatimi granatnimi jabolki so napravili mašni plašč, s katerim so v ljubljanski stolnici maševali vse do leta 1909. vsako leto na Ahacov dan. Zdaj pa je plašč v ljubljanskem muzeju. Zmaga pri Sisku je povzročila po vsej Evropi veliko veselje in vsi so si oddahnili. Zlasti veliko veselje je bilo v Avstriji in v Nemčiji, odkoder je hrvaški ban prejemal mnogo čestitk in daril, pravtako tudi iz Zapadne Evrope. Največje veselje pa je zbudila zmaga v Italiji. Oddahnile so se dlasti Benetke, ki so imele posesti in vpliv v Istriji in Dalmaciji. V Rimu je vest o zmagi povzročila veliko slavo in papež Klemen VIII. je lastno-ročno pisal Andreju Turjaškemu in se mu zahvalil v imenu Cerkve in krščanskih narodov za zmago.

Ta zmaga je seveda tudi pri nas sprožila val navdušenja. Še danes se more kje čuti pesem, ki slavi Adama Ravbarja, vlastelina na Krumperku pri Domžalah, ki je prišel na pomoč Sisku, ker je čul,

da je prišel turški bi'sek,
ki nam vzeti hoče Sisek.

pogledala v najgloblji kotic srca, tja, od koder izvira tisto vsiljivo čuvstvo.

Opojni valček je zbudil v njenih srcih čut ljubezni, pozno sicer, a s tem večjim ognjem. Oba ga zametujeta in tajita. Trdo delo od rane mladosti in skrb za vsakdanji kruh nista dopustila da bi se izžarel. Kakor pokliče jesen pozne cvetke, tako požene časih tudi v človeško naravo zapozneli plemeniti cvet ljubezni.

Franca in Tone sta vedela, da se mora nekaj zgoditi, tako stanje je nevdružno. Pa nista vedela kaj.

Nedeljo po ženitovanju sta ostala med jutranjo mašo sama doma. Tone je krmil konje. Franca je kuhala kosilo. Delo jima ni šlo od rok. Franca je v nekaki drhtavosti prevrnila v peč pisker mleka. Tonetu se je utrgala naramnica pri košu. Stopil je na prag in pogledal na kuhinjsko okno. Isti trenutek je tudi Franca iskala tolažbe za kuhinjsko nesrečo s pogledom na hlevska vrata. Zardela sta in se hitro umaknila. Franca je vzmedil ponovno pogledala v peč, nato pohitela v hlev, da namolze. Brez besed vzame stolček in sede pod kravo. Tone veže naramnico pa se mu ponovno utrga.

»Tako ne gre več naprej!« zareži in vrže koš v kot.

»Kako da ne gre?« povzame deklet.

»Nove naramnice bo treba!«

»Večerno mleko sem prevrnila, res ne gre!«

Hlapec je ostrmel:

»Zakaj ne gre?«

Ostala je dolžna odgovora. Mislila sta oba eno, a nobeden ni imel poguma, da bi izpregovoril.

Mrzlično je molzla in stiskala debele sesce, da se je mleko v posodi penilo kakor razburkano morje. Beli curek je včasih zgrešil kraj namembnosti se razlil po obledelem krilu. Ko je pomolzla je sunkoma vstala in vrgla stol na sredo hleva, da je pomolil noge kvišku. Tega doslej še nikdar ni bila storila, vselej ga je postavila lepo v kot, da ni bil v napotje. Tonetu ni privoščila ne po-

Razni naši pesniki so opevali to zmago (Aškerc), najlepše pa se je spomnil naš pesniški prvak France Prešeren, ki je v »Sonetih ljubezni« vso bitko stisnil v dva prelepa verza, kjer je navedel:

kako pri Sisku Kolpe so pijani
omagali pred Kranjel Otoman! ...

Ženski vestnik

Koristni nasveti

Orehovi listi položeni v predale in omare preženejo s svojim duhom mole.

Nežno barvane trakove operesh, ako olupiš krompir, ga zrežeš na fine krožce, poliješ z vrelo vodo in pušiš, da se vse ohladi. Nato precedi vodo skozi sito ali tkanino, dodaš devetdeset odstotnega vinskega cveta. S to zmesjo zdrgni na pravi strani trakove s pomočjo platnene krpe in jih zlikaj še vlažne narobej.

Pri lahljih opeklinah uporabljaj dvojno-ogljikovi kisli natron, katerega malo zmoli. Tudi olje zmajša bolečine. Ako je opekline precej velika, jo namaži z zelo čistim glicerinom, ki ovira, da ne nastanejo mehurji, ki povzročajo precejšnje

Kaj in kako moramo piti

V nasprotju z veliko pozornostjo za jed se malo brigamo za vprašanje pitja, dasi je zelo velike važnosti za ohranjenje zdravja. Kolikor manj zadržano hrano uživamo, toliko lažje pogrešamo alkoholne pijače. Pač pa pijemo veliko premalo čiste vode.

Človeško telo sestoji iz dveh tretjin vode, ki je neobhodno potrebna za rast staničja ter za delovanje ledvic in kože. Najbolj zdrava za telo je čista voda. Glede količine velja pravilo: vsak naj izpije na dan najmanj tri kozarce. Ako bi se ljudje držali tega pravila, bi mnogo manj trpeli na revmatskih boleznih. En kozarec izpiješ zjutraj na tešče, drugega uro pred obedom, tretjega zvečer preden ležeš k počitku.

Alkoholne pijače pogreša lahko vsakdo, dasi zmerno uživane, niso škodljive. Dva kozarca vina ali piva zadostuje na dan. Tudi pri raznih boleznih danes alkohol ni več tako číslan kot nekdanj. Priporočljiv pa je za osebe s slabimi živci kozarec piva, ki upliva vzbudljivo in dovaja telesu nekaj redilnih snovi. Pri revmatizmu in podobnih boleznih je pijača velike važnosti. Voda služi tudi

bolečine. Dobro domače sredstvo je tudi navadno mlo, ki ga naskobljenega zmešaš z mrzlo vodo v gosto kašo in položiš na opekline.

Jodove madeže iz blazin odstraniš, ako jih orosiš z antiklorom in jih dva do trikrat izpereš v mrzli vodi.

Črnila, ki se je zgostilo ne razredči nikdar z vodo, ker trpi pri tem barva. Prilij črnilu nekaj kisa, črnilo se ne bo le zboljšalo, temveč bo barva celo močnejša in lepša.

Mlečne jedi za naše otroke

Pečena kaša. Skuhamo kašo v mleku. Ko se zgosti, ji pridenemo za lešnik surovega masla ter postavimo kašo v pečico, da se na gornji strani opeče.

Mlečni rezanci. Iz enega jajca napravimo testo za rezance, razvaljamo ga in zrežemo na široke rezance, ki jih skuhamo približno v četrt litra vode in pol litra mleka. Kuhane potresemo s sladkorjem in z žlico zmletih orehov.

Mlečni cmocki. Narvedimo testo kakor za vodne cmocke, samo malo več moke prinačamo in osolimo jih. Cmocke zakuhamo kakor žličnike v vrelem mleku, v katero damo še par zrn soli. Kuhamo jih četrto ure.

Pedmet. Zmešamo eno do dve žlici meke v pol litra mleka in mešamo to tako dolgo pri ognju, da zavre in tudi potem še kakšnih 10 minut. Pridremo še prah soli in malo sladkorja ter po možnosti košček presnega masla.

v takih primerih najbolje, zlasti uživana na tešče.

Čaja naj zdrave osebe ne pijejo večkrat nego dvakrat na dan. Če ga uživaš zvečer, ga močno posadi ter prilij — če imaš — malo mleka. Kava in kakao naj se še v mirni dobi uživata v zmerni množini! Izključijo pa naj še vsi sladki likerji.

Revmatični ljudje navadno premalo pijejo. Debeli ljudje pa naj med jedjo pijejo kolikor mogoče malo.

ALI JE VINO PRISTNO?

Da spoznaš to, vlij pol kozarca vina na globok krožnik. Na sredo pa postavi kaka 2 cm veliko svečico, ki jo prižigi! Potem vzemi prazen, suh kozarec in ga tesno povezni na gorečo svečico. Ako je vino pristno, steče takoj vse pod kozarec; če pa je vino ponarejeno, ostane na krožniku. Ako steče samo nekaj vina pod kozarec, je to znak, da je pristnemu vinu primešanega nekaj ponarejenega. — Na drug način preizkusiš vino, če ga zavreš in vrelega prižgeš v loncu. Ako gori, mu je primešan špirit.

gleda ne besede. Jezno je zaloputnila hlevska vrata za seboj.

Tone je ostal kakor pribit: »Kaj ji je danes? Tukaj mi ni obstanka, proč pojdem!« Tudi Franca si je v kuhinji zastavila to vprašanje in se preden je odložila posodo z mlekem — je pogledala skozi okno. Ujela sta se z očmi, se hitro umaknila in spet nista vedela, kaj bi rada. Za trenutek je postala, kakor da išče misli, zazdehala, pretegnila život in sklenila roki na zatilcu:

»Proč pojdem!«

Dopoldne so se pripeljali na pust. Starejšina s teto drug z družico in godcem. Tone je izpregel, starejšina se je pošalil:

»Ali te še kaj pete srbe?«

Tone ni odgovoril. Jezilo ga je, da ga spominja tistega plesa in Franca, ki sta bila vzrok, da se mu je utrgala naramnica, in menda tudi vzrok, da je Franca prevrnila mleko.

Položil je konjem in se odpravil k pozni maši. Namenoma se je nekoliko pomudil, da bi Franca prej odšla. A glej zlomka, tudi Franca se je zakasn'la! Komaj je stopil na prag, je prihitela po stopnicah:

»Mudil boš!« je rekla, da nekaj reče.

»Kakor ti!« je hitro odvrnil in pri srcu ga je nekaj speklo, da je skoraj zastokal. Franca je odbrzela, njemu se pa ni nič preveč mudilo. Na ovinku se ji je razvezal trak pri čevlju. Najrajši takrat nagaja, kadar se človeku mudil. Dvakrat je morala zavezati in popraviti.

»Trak se mi je odvezal!« je izpregovorila, ko jo je Tone došel. Molčala sta. Prva se je opogumila Franca. Obrnila se je, do ušes zardela k Tonetu.

»Proč pojdem, nov! gospodinja ne bom služila!« »Jaz tudi ne novemu gospodarju, še danes bom napovedal!«

Po teh besedah je namerno zaostal, Franca je pospešila korake. Ne spodobi se, da bi hlapec in dekla skupaj hodila v cerkev. Vso pot ni odvrnil pogleda od nje. »Erhka je še, če tudi že v letih. Stopa, da se polna meča potresa!«

V cerkvi je ostal pri krstnem kamnu, ker je tudi Franca ostala bolj zadaj, kakor po navadi. Iz med vseh svilenih rut je spoznal njeno in oči so sledile vsakemu njenemu gibu. Misli brez zveze so se sukale krog nje in če kedaj, je bil to nedeljo nevrečno pri službi božji. Po končanem opravilu je postal pred cerkvijo. Franca je šla tik mimo njega. Zadel ga je dolg vprašujoč pogled, ki je pričal, da je misel nanj v cerkvi motila njeno pobožnost.

»Kaj hoče?« mu je ponovno stisnilo srce.

Namesto proti domu je zavil na polje. Ko je stopal med njivami, ga je obšla otožnost:

Sam, tako čisto sam! Vse življenje je daroval grud', ves napor živavega telesa in delu posvečenega duha je posvetil duhteči zemlji, a v njegovi notranjosti je ostala velika praznosta. Franca! Ustrašil se je te misli. Za vse na svetu bi je ne vprašal, če ga mara, — rajši gre, da jo nikdar ne vidi. Pogreznil bi se sramote, ko bi ga posmehljivo zavrnila.

Spomnil se je mladih zakoncev. Srečno praznita kupo mladostne sreče. On pa je že prestar, preneroden. Ostane naj, kakor je, le proč mora od nje, da preidejo razposajene misli in nezaželene želje. In da se pomiri razburkana notranjost... Ali vendar bi bilo lepo, če bi imel Franca... Vse bi dal, če bi se še enkrat prepustila njegovemu objemu, kakor takrat pri tistem valčku. Zavriškal bi kakor dvajsetleten fant. Neumne m'sli!

Zavil je v gozd. Odzvonilo je poldne, davnej bi že moral biti doma.

Franca je gotovo že klicala h kosilu. Vsi vprašujejo, kje je. — te misli so ga še bolj zbegale.

Legel je pod košato jelko. Neznana bojazan ga je obšla, — nekak stud pred ljudmi, — obenem želja po Franci in strah pred njo. Čemu vse to? Njegova od mladosti zaslužena narava se ni mogla otresti suženjskih snov. Navajen služiti ni mogel ukazovati lastni volji.

Pozno popoldne se je vrnil. Oči so pritaeno iskale nje, ki je bila ves dan predmet težkih m'sli. Ko so ga opazili domači in gostje, so ga v veselem razpoloženju obkolili. Starejšina, ki je

„Želim dopisovati...“

Iz dnevnika v mladih letih

Ljubo domá, kdor ga pozna, pravi pregovor, in jaz se tega zavedam ter to upoštevam, če že zaradi drugega ne, včasih menda samo zato, da ne pride pregovor ob veljavo. Redno vsako leto pridem domov na počitnice, do letos vsaj se niti enkrat nisem še izneveril.

Počitnice in dom! Menda ga ni človeka, ki bi mu ne zaigralo srce ob teh besedah. Pa ne samo, da smo zadovoljni takrat, kadar se lahko kar več tednov ali celo več mesecev brezskrbno šetamo in lenarimo ali da nam je prijetno sedeti pri domači mizi; zdi se mi, da je še več vredno tisto veselo upanje, ki nas navdaja že dolgo dobo poprej: kako lepo bo na počitnicah, kako prijetno doma! Temu je vsekakor pripisovati veliko veljavo; dom in počitnice si namreč velikokrat skvarimo z lastno navzočnostjo, saj je znano, da je najboljše in najlepše vedno le tam, kjer nas ni.

Da, res prijetne so počitnice in iz različnih vzrokov bodo zame letos precej dolge, tudi moj dom je lep. Edino, kar mi ni všeč, je to, da je preveč v samotni. Velik travnik okrog hiše, občan od gozda, velik krog nebá nad menoj, drugega ne vidim ničesar. Človeku pa ni dobro samemu biti. A samemu biti v samotni je še hujše.

Edini moj tovarš, ki me obišče vsak dan, je dnevnik. Ima pa ta nedostatek, da mu prehitro sape zmanjka in moram potrpežljivo čakati prihodnjega dne, da pride zopet do besede.

Komaj preberem prve vrstice, že se bojim, da ne bom prehitro preko druge in tretje strani že pri inseratih in »Malih oglasih«. Oh, ti »Mali oglas«, da bi jih ne bil nikoli opazil, ali da o njih bil vsaj pri miru pustil. Pa menda že moram v vsako stvar potakniti svoj nos; ne vem, od katere strani sem podedoval to lastnost. Opazoval sem že večkrat, kako si znajo tam ljudje pod rubriko: »Dopisovanje« iskatil zabave ali kaj vem česa še. S kakšnim uspehom, tega pa do zadnjega časa nisem vedel.

Pa je še mene začelo mikati, da bi poskusil srečo. Uspeha sicer nisem pričakoval, pa za nekaj novcev me ne bo vzel zlojed in tako sem v okviru dvajsetih besed poslal to svojo željo med »Male oglase«: »Želim zaradi dolgega časa itd. ... dopisovati z gospodično« itd. ...

Cez dva dni sem prejel četrto pismo napisanih z nežnimi rokami. Bil sem z uspehom več ko zadovoljen, še preveč mi bo odgovarjati kar na štiri strani. Odkloniti takoj katero bi pa ne bilo lepo, in sem odgovoril vsem štirim. Dolgčas mi pa gotovo ne bo več.

Naslednji dan — križ božji — kar cel šop pisem, da mi je bilo res zelo neprijetno. Zopet naslednji dan pa kar cela skladišnica. Jutri bo tri tedne, odkar se je to začelo in zdaj prihaja še vsak dan množica novih pisem, da sem že ves iz sebe. Pismonoši sem moral zvišati napitnino na štiri cigarete, kar je že tretjina od moje dnevne porcije. Pisemski papir, črnilo, peresa, znamke, — to zame, ki nisem niti kapitalist niti verižnik, nikakor ni malenkost. Od nekaterih strani dobivam tako obširna pisma, da sem izdal že lepe vsote za dvojno manjkajočo poštnino. Tudi s časom me baše, spim samo po nekaj uric in še ne morem vsem točno odgovarjati.

Nič več se ne čutim osamljenega. Odkrito priznam, da si želim zopet prejšnjega miru in brezskrbnosti. Saj toliko prijaznosti, prisrčnosti, iskrenosti, ljubeznivosti in ljubezni nisem pričal

kóval nikoli, to je preveč sreče zame! Kje naj vzame moje ubogo srce toliko prostora, da odkaže vsaki izmed ljubeznivih hčerá Evinih dostojno mesto? Kako naj služi naenkrat tolikim gospodarcem kakor se spodobi?

Precej let je že preteklo, odkar sem se začel pečati z vprašanjem ljubezni, toda vse do zadnjega brez uspeha. Mislil sem že, da vsa moja ljubavna čuvstva nikoli ne bodo našla odmeva, da bodo splesnila vsa ogromna skladišča moje ljubezni, — toda sedaj pa so že malone prazna in srce mora proizvajati s postoterjenimi silami, da zadosti živahnemu povpraševanju.

Hotel sem že večkrat odkloniti veliko večino teh potrošnikov mojih srčnih proizvodov, toda še vselej so ustavili to mojo namero tehtni pomisleki. Predvsem se bojim zamere. Zamera namreč ni malenkost in se pozneje kdaj lahko bridko maščuje. Dalje pa je tudi zelo velika težava glede izbire. Katero izmed svojih dobrih prijateljic naj si prihranim? Gotovo so vse brez izjeme zelo ljubke in dobre dušice. Saj drugače bi ne moglo pisati tako lepo, vabljivo in prikupljivo kakor bi rožice sadile. Mislim, da me ne bo imel nikdo za prevzetnika, če omenim, da jim tudi jaz pišem zelo lepo, saj sem prepisal ne vem kolikokrat že

Nov velik roman „Domovine“

Sporočamo našim čitateljem, ki jim je gotovo vsem še v živem spominu naš zadnji dolgi roman »HESTER ROON«, da bomo

s prihodnjo številko »DOMOVINE« začeli objavljati nov daljši roman

„OBSEDENEC“

izpod peresa pisatelja L. DOUGLASA

Dejanje romana »OBSEDENEC« se odigrava v neki veliki bolnišnici v Ameriki. To je izredno napeta in pretresljiva zgodba mladega, lahkoživega bogataševga sina, ki pa doživi nenaden preobrat, ko se nekega dne skoraj utopi, pa ga v zadnjem trenutku še rešijo. Čudno naključje hoče, da je njegova rešitev zahtevala življenje postarane, a genijalnega kirurga, vodje omenjene bolnišnice. V to bolnišnico prinesejo nezavestnega mladeniča, tu se seznanjajo z mlado kirurgovo ženo, tu se začnejo plesti med njima prve vezi ljubezni, ko skušata odkriti skrivnost starega kirurga, tu lahkoživi milijonarjev sin prekine s svojo preteklostjo in se posveti zdravniški vedi.

Po svoji zanimivi vsebini iz zdravniškega življenja bo roman »OBSEDENEC« našim čitateljem vsestransko ugajal — napeto dejanje, boj človeških strasti, ljubezni in mrznje, dobrote in pokvarjenosti, — vse to se bo vrstilo od številke do številke, ki jo bodo čitatelji vedno bolj nestrno pričakovali.

Opozorite na »DOMOVINO« vse svoje prijatelje v mestu in na deželi. S pričetkom novega romana se pričeneja novo polletje. Polletna naročnina za »DOMOVINO« pa je komaj 12.— lir. — Ravnajmo po starem geslu:

»DOMOVINA« ZA NAROČNIKA — NAROČNIK ZA DOMOVINO!

bil približno njegovih let, ga je prijateljsko potrepil po rami:

»Vse popoldne smo te čakali, ti se pa potikaš okrog! Slabe volje si videti, nekaj te grize, vino ti prežene muhe in valček boš plesal. Teta venomer sprašuje po tebi, Franca je žalostna in skrbi jo, kam si se izgubil!«

Kakor otroka ga tišči pred seboj k bogato obloženi mizi: »Pij, jej in dobre volje bodi, puščoba naj te ne pozdravlja, za to je še vedno čas!«

Franca je prišla iz kuhinje z zaskrbljenim obrazom:

»Lej ga no, mislili smo, da si se zgubil. Konjem sem že jaz položila!«

Njen odkritosrčni, vprašujoči pogled ga je popolnoma zmedel. Topo je zrl pred se, kakor šolarček, ki je napravil veliko nerodnost. Iz zagate ga je rešila teta, ki mu je natočila velik kozarec vina in potisnila predenj zvrhan krožnik ocvrtine:

»Nikar se ne sramuj, saj nisi otrok, — potem pa poskusiva valček!«

Ozrl se je na Franco Razumela je njegov pogled in podzavestno pritrčila.

Godec je potegnil meč in akordi valčka so vzdigovali pete. Prihitela je teta in ga malone izvlekla izza mize. Za silo je šlo, — teta je bila za ples že malo preokorna in pretežka. Opogumil se je in zvrnil kozarec vina:

»Starejšina, dovolite, da se še s Franco zavrtiva!«

Godcu je ukazal in mu stisnil denar v roko:

»Še en valček!«

Pristopil je k močno zardeli Franci in jo prijel za roko. Napravila sta par korakov. Mahoma mu odtegne roko in skoraj jokaje reče: »Ne utegnem!« — pa zbeži v kuhinjo. Ostal je sredi sobe sam in godec je utihnil. Najrajši bi se Tone pogreznil. Vseh oči so obrnjene vanj. »Ali si dobil košarico?« se smeje starejšina.

»Po drug predpasnik je šla,« pripomni mlada gospodinja, »veš, da ne bo plesala v kuhinjskem!«

V Tonetu je zavrelo, v sencih mu je kljuvalo: Proč od tod! Obrnil se je k gospodarju:

»V osmih dneh poišči drugega hlapca!«

Začudeno gleda gospodar in kakor da ga ne razume, hitro vpraša:

»Pa zakaj, le zakaj?«

»Zaradi France!«

»Zaradi France!« ponovi gospodar, »kaj ti je naredila?«

»Nič!«

»Pokličite Franco!«

Mlada gospodinja je pohitela v kuhinjo.

Prepadena, nevedé, za kaj gre, prihiti Franca v sobo. Na liché se jí poznajo sledovi solz.

»Kaj si se zamerila Tonetu, da je odpovedal službo?«

Franci se ulijejo siloma zadržane, prekinjene solze:

»Nič, tudi jaz grem v osmih dneh proč!«

»Tako, zdaj pa še ti!« se začudi gospodar.

»Zakaj?«

»Zaradi Toneta!«

»Ali se ti je zameril? To je pa uganka! Nekaj že mora biti med vama, ali ne?«

Trenutek mučnega molka. Ženske si znajo pomagati iz zadrege. Teta se dobrohotno nasmehe:

»Jaz sem pa mislila, da sta vidva drug drugemu malo bolj pri srcu, pa si ne upata tega povedati. Zadnjič po plesu ti je Franca tako nežno otrla potno čelo, za roko si jo peljal s poda, danes je hodila na prag in gledala po tebi. Po kosilu sem se mudila v kuhinji in če ni med pomivanjem posode, v pol ure, več kakor dvajsetkrat pogledala skozi okno na hlevska vrata, ni nobenkrat. Rada ga ima, sem mislila in prav je tako. — Vidva sta ustvarjena drug za drugega, nikar ne tajita, samo preveč boječa sta, da bi priznala. Ali ni, res?!«

»Zaljubljena, ne pa skregana,« se prešerno nasmehuje Jereb in privije mlado ženo, ki mu je smehljuje se ponudila gorke ustnice. »Mene posnemaj, Tone, in zavriskaj!«

Tone in Franca sta stala kakor ženin in nevesta pred oltarjem preden izrečete usodni »da«.

Prva se je zavedla Franca:

»Ali res nisi hud name?«

»Mislil sem, da me težko vidiš, ker si s tako jezo vrgla stolček sredi hleva!«

»Meni se je pa zdelo, da sem ti v napotje. Ko sem prišla v hlev, si pritegnil naramnico, da se je utrgala!«

»O velika otroka!« vzdihne starejšina. »Zaradi stolčka in naramnice, bi se skoraj v jezi razšla, ko sta se komaj našla! Sezita si v roke, po velikem delu napravimo svetovanje. Vprašaj Franco, če te mara!«

Boječe jo je Tone prijel za roko. Oči so izrazile vdano prošnjo:

»Franca!«

Tresoče se roke so ga objele in solze sreče so porosile njegove prsi:

»Tone!«

Že naslednji trenutek pa se ji je zazdelo, da je nekam preveč očitno izrazila prekipevajoča čuvstva. Globoko zardela se je narahlo izvila iz objema in kakor osemnajstletno dekle odbrzela, pa se kmalu vrnila z novim predpasnikom.

»Godec, potegni meh, še enega za zaročenca!« je ukazal starejšina.

V zmernem valovanju valčka sta se dvig skromna, srečna človeka zavrtela v novo življenje.

Ribničan:

Boter Kozmek

Na koncu vasi, tam, kjer je najlepši razgled po ribniški dolini, ima svojo hišico Kozmek, ki ga vaška otročad imenuje botra. Njega dni je imel skrbno ženo, ker mu je pa zgodaj umrla, je vdovec že precej dolgo, kajti pod razploščeno kapico, ki je tudi že starost dočakala na njegovih glavah, se dobi že precej sivih las. Vidi jo se pa tudi prav lahko, ker nimajo boter te navade, da bi se večkrat na leto strigli ali brili. Kaj takega si privošči samo še o Veliki noči, to je takrat,

vse spisovnike ljubavnih pisem, ki sem jih mogel dobiti po različnih knjižnicah. Ti pa so sestavljeni od strokovnjakov in jim gre vse priznanje. Le žal, da ne morem najti več novih virov in mi to dela res hude skrbi.

Nikoli bi ne bil verjel, da imajo »Mali oglasi« tako čudodelno moč. So gotovo izvrstno sredstvo za trgovce, obrtnike in za vsa dobičkaželjna podjetja. Dobiček ima namreč to lastnost, da ni nikoli prevelik. Za ljubezen pa je po mojem najnovejšem in temeljitim prepričanju »Mali oglas« prehudo zdravilo.

Gospod urednik, gotovo spoznate iz navedenega in pripoznate, da sem zabredel v veliko stisko. Če bi bil brezobziren in bi se ne bal zamere, bi govoril resnico in rekel, da ste tega krivi Vi in Vaš dnevnik. Ker pa ne maram veljati za brezobzir-

neža in se zamere strašno bojim, tega rajši ne rečem. Pa tudi zaradi tega nočem nastopati ostro proti Vam, ker Vas prav lepo prosim, da mi pomagata iz teh neprilic.

Moj položaj je za las podoben onemu uboge vdove in njene hčerke — saj Vam je gotovo znana lista povest — ki sta prejeli od dobre vile lonček, ki je na povelje začel kuhati sladko kašo in jo je nakuhal tolike množine, da bi bili obe poginili v njej, da ni zopet vila zapovedala lončku naj preneha.

Tudi Vaši »Mali oglasi«, gospod urednik, so taki lončki. Prosim Vas, izrecite tudi Vi tisto rešilno besedo, da se bo povodenj pisem in ljubezni umaknila v določene struge, jaz tonem v teh silnih valovih... In si želim spet samote in miru, joj, miru!

V. L.

Največja sovražnica Afrike

je muha tse-tse, ki nosi v svojem telescu toliko zla in gorja kakor najmodernejša letalska bomba

Nosilka spalne bolezni je muha tse-tse, o kateri mnogi napačno mislijo, da je boj z njo že končan. Tako mislijo samo ljudje, ki afriških razmer ne poznajo. Učenjaki so sicer dosegli v boju s to muho že lepe uspehe, toda končni cilj je še daleč. V Afriki še vedno naporno delajo pozhrtvovalni plonirji napredka, navezani na popolno samoto z edinim ciljem pred seboj: iztrebiti nevarno muho, ki nosi v svojem drobnem telescu toliko zla in gorja kakor najmodernejša letalska bomba. Sedaj je že jasno, da postane četrtnina Afrike prej ali slej mrtva zemlja, če ne bo iztrebljena muha tse-tse, ta največja sovražnica človeškega napredka, nosilka spalne bolezni in nevarne živinske kužne bolezni, tako imenovane »nagane«.

200.000 žrtev izmed 300.000 ljudi

Strašna moč muhe tse-tse se je pokazala najusodnejše v življenju plemena Basoga v protektoratu Ugandi v začetku našega stoletja. Prvič je bila tu odkrita v juliju 1901 in že v maju 1902 je zahtevala ta nevarna muha med plemenom Basoga nad 20.000 žrtev. Leta 1905. je bilo v Ugandi že 92.544 človeških žrtev, končno je pa naraslo to število na 200.000 izmed 300 tisoč prebivalcev Ugande. Zdravniški in upravni skrbi se je pogosto posrečilo ublažiti val spalne bolezni. Če se je pa nevarnost zmanjšala v Ugandi, se je povečala drugod, kajti muha tse-tse neprestano bdi in napada kraj za krajem.

Razen Ugande je s spalno boleznijo okuženih najmanj 50 drugih krajev Afrike: Gambija enako

kakor Kenija, Kamerun, Kongo, Rodezija in Akgola. V Kongu je okuženih s spalno boleznijo 80 odstotkov prebivalcev. Enako je v Kamerunu. Neki raziskovalec pripoveduje, da je pobrala spalna bolezen na Zlati obali domala že polovico prebivalcev, ostala polovica je pa tudi okužena.

Neznatni vzroki — smrtna posledice

Bolezen se prime žrtve skoraj neopaženo. Najprej dobi bolnik lahko mrzlico in glavobol. Ti znaki pozneje izginejo, v telesu samem se pa okuženje širi in prehaja tudi na najnežnejše tkivo. Človek postane slabokrven, moči mu pešajo, kar traja dve do tri leta, ko se bolezen pojavi s svojimi končnimi posledicami. Šele po dveh ali treh letih se pokažejo pravi znaki spalne bolezni.

Tripanosomi, spalno bolezen povzročajoči bacili, so napravili v tem času dolgo pot po človeškem telesu: iz krvi v hrbtni mozeg in v možgansko središče. Bolnik zapade malodušnosti, nazadnje pa toposti in blaznosti. Iz ust mu teče pena in večkrat pljuje kri. Od dne do dne je bolj zaspan in spanca ne more več premagovati. Bolnik nima niti toliko moči več, da bi se prebudil k jedi. In če mu kdo potisne hrano v usta, pozabi ali pa nima dovolj moči, da bi jo pojedel. Kmalu ostane od človeka samo še okostnjak in ta polagoma umira.

Nagana

Prav tako nevarna je nagana, spalna bolezen živine v Afriki. Ta bolezen prenašajo muhe tse-

ko prelije svojo kri pod njegovim vedno nabrušenim krivcem petelinček ali pa putka, kar je tudi letno samo enkrat.

Boter nima drugače velikih stroškov, ker sta ljubi Bog in sv. Ana že vedela, kaj sta delala, ko nista prinesla Kozmeku nobenega otroka; saj pravi, da ima še s tujimi otroki preveč brige in skrbi vsako poletje in jesen, kakor hitro zraste na njegovem vrtu kak cepec, ki nima potrebnega časa in prilike, da bi dozorel.

Ljudje ga prav zaradi njegovega skopuštva ne ljubijo posebno, čeprav se z nikomer ne prep'ra. Kar vidi, vidi sam, kar sliši, sliši sam, ko kraljuje v svoji bajtici poleg vaške kapelice. Skoraj ga nimajo za sovaščana.

Nekdaj je tudi on sestavljal škafe, sedaj mu pa menda tega ni treba, ker pravi, da se brez dela prav lahko živi, še laže ko z delom. Glavni dohodek je botru Kozmeku mesečna invalidnina. Kje si jo je zaslužil, ni znano nobenemu, ker nihče ne vé, da bi bil on kdaj prelival svojo precej mlačno kri, pač pa vedo povedati, da je pasel nekje v svetovni vojni kože. Precej na široko je pa le razpeljan in med okroglo zaviti nogami bi lahko brez nesreče peljal široko in nakopčeno samokoinico, če bi botrček seveda mirovali, kar pa je le redkokdaj. V hiši se namreč ne drži dosti in še kadar se, je vedno v strahu, da se mu bo sesul gnili pod, ali pa mu ne bi padel strohneli strop na čebriček.

Glavno njegovo delo je: paziti na sadje in preganjati otrokom enega od sedmih poglavitnih grehov in napak: požrešnost do njegovega sadja. Čim bolj jih pa odganja, tem rajši mu nagajajo in če jih podnevi užene, mu pa ponoči vse otrešajo, kar dozori.

Še lisica ne prizanaša botrčku. Po tri putke je prišla zadnjič prav v vežo. To ni sicer posebno težko in premeteno, ker pol vrat sploh ni, a nje-mu le ni šlo v glavo, kako si kaj takega predrzne. Pol dneva jo je potem čakal za »bangerje«, da bo prišla še po ostali dve, pa je ni bilo; prišla je šele, zjutraj, ko je botrček še spal, zasut v

slami v svoji že davno dosluženi postelji, če zasluži to ime. Tako dolgo je potem botrček jadjikoval nad tem predrznim ropom, dokler mu niso gospodinjne podarile zopet prejšnjega števila piščet, ne iz dobre volje, ampak zato, da so se ga rešile.

Za njegov jedilni list se gospodinja čez vse zanimajo. Le tuintam, ko je res dobre volje, jim pove, kaj se peče in kuha pod njegovo votlo streho. Tri posode ima, eno žlico s polovico ročaja, krivec in precejšnje število polomljenih burkel.

Čez vse dobrote' cení boter Kozmek svojo »vlečenko«, kakor ji pravi, kar bi naj pomenilo drugod toplo potico. Ima za njo poseben, pa še nepatentiran recept.

Takole dober mesec pobira klobčiče smetane iz kislega mleka, ki ga nekje dobiiva, in kadar pride tisti srečna nedelja, začne s svojo kuharsko pripravnostjo. Vleče se mu prav dobro, ker nalije vselej precej mošta v testo in kadar se mu posreči, mora razvleči kar na tleh, ker je miza premajhna. Njegovi rajni Barbki se pač ni sanjalo, ko je pripravljala bala, da se bo njenemu Kozmeku vlečenka tako rada vlekla.

Kadar ni v nadevu vsaj dobrega prgišča kumina in nič manj čebule, se mu ne zdi dobro, nič kaj okusno in premalo dišče.

Zadnjič je tmel boter gotovo dopadenje nad vlečenko, ker jo je nesel celo pokusit v trgovino, kjer je stalen odjemalec čebule in tobaka. Res je priletna prodajalka rada vzela precejšnjo porcijo. »Jedla jo bo pa šele potem,« je rekla. Bala se je, da se ji ne bi kaj dvignilo. Morda se je botru kaj »fržmagalo«, ker je pljunil, ko je odšel.

Tobak pa ljubi Kozmek nad vse drugo, tudi nad vlečenko. Ni čudno, da se ga vsaka gospodinja ustraši, posebno tiste redke, ki ribajo svoje pade. Povsod, kamor pride zvečer, ko nehajo nabijati in skoblati škafe, dobi dosti prostora okrog sebe, da lahko nemoteno čika. Pa si mož že najde izgovor: »Saj to bolhe preganja,« pravi in nameri znova svoje ustno brizgalno, če je le mogoče, v špranje na podu.

tse in tudi njo povzročajo tripanosomi. Dočim podleže človek skoraj splošno pogubni bolezni, če ga le enkrat piči muha tse-tse, je živina v nekaterih krajih Afrike sama pripravila v svoji krvi učinkovit protistrup in postala imuna proti nagani. Goved, konji, ovce, mezig, prašiči in psi, pripeljani v kraje, kjer živi muha tse-tse, obole takoj, čim jih opikajo te nevarne muhe. Cele črede poginejo do zadnje glave. V nekaterih okuženih krajih pa žive črede domače živine, ki imajo v svoji krvi učinkovito zaščitno sredstvo. Ta živina, večinoma slabotna, pa lahko nosi v svojih žilah bacile mnogim let, ne da bi sama obolela. Samo če se pridruži še drugo okuženje, recimo živinska kuga, se pojavi tudi spalna bolezen in živinče pogine.

Kako rasto lasje in nohti

Lasje in nohti so si podobni v tem, da so oboji roženinaste tvorbe, rastejo iz kože. Roženina nastaja v koži in nova gmota neprestano izpodriva staro. Po starih podatkih raste lasje in nohti hitreje poleti nego pozimi. To bo najbrž točno. To pa ni zadostovalo profesorju A. Baslerju iz Vratislave in zato je znova na mnogih ljudeh ugotavljal, kako hitro jim raste lasje in nohti. Toda meriti polzevske hitrosti rasti las ali nohtov ni tako lahko. Profesor si je moral izmisliti nove metode in aparate. Aparat za merjenje rastočih nohtov je nazval biomikrometer in ta aparat se da baje uporabiti v biologiji tudi za druga merjenja živih objektov v mikroskopskem polju. Pač je pa aparat za merjenje rastočih las podoben malone srednjeveški mučiniči. K sreči je treba človeku vtakniti glavo v te klešče samo za tri minute vsako uro.

V dvanajstih urah zraste nohti približno za 40 mikronov (mikron je tisočinka milimetra). Toda noht ne zraste vsako uro, ponoči pa samo za 10 do 20 mikronov. Rast las se pospeši okrog desetih dopoldne in je največja med 16. in 18. uro. Dr. Basler pripominja, da more električno ali mehanično draženje pospešiti rast las, toda ti učinki niso trajni. V urah miru, sledečih takoj draženju, poneha hitrost rasti, tako da je dnevni prirastek približno vedno enak.

Čez dan zraste lasje okrog senc povprečno za 80 mikronov vsako uro, ponoči pa samo za 10 do 20 mikronov. Rast las se pospeši okrog desetih dopoldne in je največja med 16. in 18. uro. Dr. Basler pripominja, da more električno ali mehanično draženje pospešiti rast las, toda ti učinki niso trajni. V urah miru, sledečih takoj draženju, poneha hitrost rasti, tako da je dnevni prirastek približno vedno enak.

Iznajdljiv pa je boter. Kadar je dobra letina za orehe, ki jih ima blizu gozda, si imenitno izmislil proti ververicam. Nanese veliko grmado trnja in za njo obkoli vse orehe, da ne bi moglo po deblu gor in pa, da ne bi mogli otroci pobirati, ko bodo začeli orehi zoreti. Pravijo modri vaščanje, da se mu to slabo posreči.

Miru pa nima dosti naš botrček. Ni še dolgo, ko je prihrumel nadenj vihar v podobi Spodnjega Franceta, sicer postenega fanta, ki je bil že krojač, financar, poštar, vojak, zidar, vedno pa najboljši in lep kavalar za vsa okolška dekleta, ki mu kaj verjamejo. Kozmek je nekje rekel, da mu je obral črešnje in to je fant zvedel pa se že menda ni imel za krivega, ker je prihrumel nekoč ob desetih zvečer pod Kozmekovo okno. Bil je malo vinjen, pa je v jezi sipal take na ubogega Kozmeka, da so se vaške ženčke, ki so se tresle od smeha, ko so poslušale pri oknih, zjutraj prav lahko uganile, odkod je mokrota, kjer so stale. Vse so botru privoščile.

»Mrha grda, jaz sem ti obral črešnje?« je vprašal in hrumel pred vrata. »Pridi no sem, pa ti bom pokazal, kako si sam tresel črešnje, da si j'h nesel prodajat dve uri daleč; zdaj pa mene dolžiš, pujsa nemarni! Pa v Bistrico pojdi stat dva dni, da se boš odmočil in opral!«

Kozmek se je tresel in tššal vrata, oglasiti pa se ni upal.

»Veš takole je bilo,« je pripovedoval drugi dan sosedu, kakor bi ne bila sama vedela in slišala: vzdignil je obe roki, da je pokazal, kako se je tresel pred vrati: »Tožit bi ga šel, ker mi ne da miru ponoči, pa se ga človek boji, da bi ne bilo še kaj hujskega,« je dejal, ker je vedel, da bi nihče ne hotel zanj pričati.

Pravi, da se je že naveličal škafarjev, da bo vse prodal, ko bo sadje dozorelo in da pojde drugam, ker mu ne dajo tu več živeti. Toda zaenkrat že še ostane.

Obnavljajte naročnino!

PO SVETU

× **Sedemkrat z bombnikom okrog zemlje!** Koliko bencina, bomb in streliva za strojnice potrebuje nemški bombnik Stuka za tisoč poletov nad sovražnikovo ozemlje? Na to vprašanje je zanesljivo odgovoril nemški letalski polkovnik Rudel, ki se je pred kratkim vrnil s svojega tisočega letalskega poleta in ga je bil zaradi njegovih drznih dejanj Hitler odlikoval s hrastovim listom. Dejal je, da mora Stuka za tisoč poletov imeti na razpolago nič manj ko 58 tovornih vagonov bencina, bomb in streliva, to se z drugimi besedami pravi: kar cel dolg tovorni vlak. Na svojih tisočih letalskih poletih nad sovražno ozemlje je polkovnik Rudel preletel nad 300.000 km poti po zraku. Kaj se to pravi, zado- stuje, če pomislimo, da je to sedemkratna pot okrog zemeljskega ravnika! Pri njegovih tisočih poletih z bombnikom je polkovnik Rudel zme- tal na sovražnikove cilje pol milijona kg bomb. Zaradi lažje predstave naj povemo, da je bilo teh bomb za 35 tovornih vagonov. Poleg tega je na svojih poletih porabil njegov bombnik še kakšne tri vagone streliva za strojnice. A tudi poraba bencina ni bila ravno majhna. Rudelov bombnik ga je na svojih tisočih poletih pokuril toliko, da bi z njim lahko napolnil dvajset va- gonskih cistern.

× **Ameriške fantazije o potresu na Japon- skem.** Po poročilih, ki so dospela na Portugalsko, se je v poslednjih dneh v Ameriki razne- sla nenavadna novica, da je Japonsko razdejal potres, ki po svoji sili ni bil nič manjši od potresa l. 1923. Najznamenitejši veščaki potresnih pojavov niso samo hlastno požrli novico, temveč podali mnogo tehničnih podrobnosti glede potresa ter ga orisali s presenetljivo natančnostjo. Fordhamsko vseučilišče, najbolj večje v poro- čilih o potresih, je objavilo, da je bila nesreča najhujša v tokijskih predmestjih, medtem ko so za potres vedeli samo v pokrajini Hokkaidu. Harvardsko vseučilišče je še dodalo, da se je treslo in gibalo tudi morje, kakor še nikoli po- prej. Vseučilišče v Saint Louisu pa je dejalo, da je bil potres nenavado dolg, češ da so se sunki vrstili kar celih sedem ur ter povzročili po vsej Japonski nepopravljivo nesrečo. Ameriški tisk je z vso jasnostjo ponovil to vest ter poročal, da so se Amerikanci »razvneli v divjaškem veselju«, ko so zvedeli za to velikansko nesrečo. Ni dvoma, da bi bila prava sreča za Roosevelta, če bi bila novica resnična, ker bi se znebil enega

Preselitev iz velikih mestnih središč dovoljuje tem otrokom tudi zdravo življenje na prostem

svojih najhujših sovražnikov, ki bi mu zaradi svoje nesreče ne bi več mogel biti nevaren. Vendar pa je to divjaško veselje kaj malo opravi- čeno, če pomislimo, da je najbolj osnovna in plehka misel v Rooseveltovi propagandi ravno v besedah o krščanski ljubezni, o človečnosti in o omiki Amerikancev.

× **Novo nemško odlikovanje.** Kot viden znak priznanja borcem moza proti možu je Hitler 25. novembra lani ustanovil novo odlikovanje: sponko za borce iz bližine. Odlikovanje ima tri stopnje. Prva stopnja v bronu se podeli tistim, ki so bili vsaj 15 dni v borbah moza proti možu. Drugo stopnjo v srebru dobe borci, ki so bili 30 dni v takšnih borbah. Tretjo stopnjo v zlatu pa prejmejo vojaki, ki so se borili 50 dni s sovraž- nikom iz bližine. Borbeni dnevi se štejejo na- zaj od 1. decembra lani. Sponko bodo odlikovan- ci nosili na levi strani prs nad drugimi odliko- vanji in predstavlja na sredi črne osnove križ s prekrizanim orožjem, bajonetom in ročno gra-

nato, kot simboloma borbe iz bližine. Iz sredine sponke potekata dve vrsti hrastovih listov.

× **Borba z morskim volkom.** V Alassiju sta šla 30-letna ribiča Bogliolo in Tansini na ribo- lov. Medpotoma sta videla morskega volka, ki sta ga hotela za vsako ceno ujeti. Toda žival jima ni šla na limanice. Napadla je oba ribiča in Tansini je zaradi zaleta v čoln padel v vodo, medtem ko je pošast njegovega tovariša Bogliola ugriznila v prst. Bogliolu se je nato posrečilo, da je ribo z bliskovitim udarcem omamlil ter jo po- zneje s Tansinijevo pomočjo ubil.

× **Zemlja, ki pada z neba.** Ena največjih zna- čilnosti Kitajskega je posebne vrste prst, ki je podobna blede-rumenemu pesku in ki pada kar z neba. Res je to zemlja, ki je sestavljena po večini iz peska in prahu, ki ga viharji nosijo po zraku in potem kot nekak dež pade na zemljo. Takšne prsti je na Kitajskem mnogo in jo tam- kajšnji domačini uporabljajo za gradivo pri zi- danju. Sloviti »kitajski zid«, ki je zdaj star že

Karel Kořosec:

Spominska knjiga

I.

Micka je rastla na Brezju, ki šteje vsega skupaj komaj kakih sedem hiš, sedem podrtij. Iz vsake strmi v beli dan pomanjkanje in siromaščina. Očrnelo, črvojedno tramovje štrli tu pa tam golo iz strehe. Šopi odimljene strešne slame pobinglja- vajo v vetru. Žalostno, da bi se človek zjokal.

O veselih otroških letih in o zlati mladosti ne ve Micka ničesar. Toda dobro se spominja, da niso mogli doma nikdar vsi hkratu za mizo in da so vstajali od nje le redko kdaj siti. Bilo jih je doma ko listja in trave. Zato je morala Micka še čisto otroška po svetu, služiti.

Bila je zalo deklica. Sicer malo prebledikasta in previtka, a lepe postave. Temne polti. Imela je črne, goste lase, tenke, črne obrvi, lepo oblikovan vrat in črne oči, ki so se kar iskriše. Toda bile so, na žalost, pregloboke, vse preveč črno obrob- ljene.

Ko je prišla Micka v mesto, je bila najprej pe- stunja, pozneje dekla. Po nekoliko letih je napre- dovala za hišno in naposled za kuharico. Deset let že služi in se potika po tujih hišah. O, mar- sikaj je že okusila bridkega! Koliko različnih ljudi je že oblazila! Kolikim je že stregla, šivala, prala, kuhala! Videla je mnogo čudakov! Njej docela nerazumljivih žensk! Sitnih, neznošnih, domišljajvih, hudobnih! Priliznjenih moških in razvajene mladine! In opazovala je natančno vse to življenje. Pri tem pa je sama nemalo bridko občutila gorjé, da mora služiti drugim in za denar. Pa kaj je hotela! Tolažila se je, da pač mora biti tako, ker je na svetu tako urejeno. Ona da mora prenašati vse in vse mirno pretrpeti, zato je pač služkinja!...

II.

Večernih prostih uric si vselej zelo želi. Tako se ji zdi, kakor da je vsaj takrat spet človek. Zakaj tiste urice sme porabiti kakor sama hoče. Drugače vedno odreja drugl. Zaukazujejo in na-

ročajo. Zabičujejo in rohnijo. Zdaj to, zdaj ono. Nikdar nima božjega miru. In nikdar ni, kakor bi sama hotela in kakor bi sama rada.

Ob takih prostih uricah pa je sama svoj go- spodar. Navadno se zatopi v svoje spomine in knjige. Precejšen kupček jih je. Velik zavitek raznih pisem. A najdražja med vsemi ji je spo- minska knjiga.

Po mestnih ulicah je praznično vrvenje; Micka pa sedi v svoji kamrici in lista po spominski knjigi.

Pregleduje jo od prve do zadnje strani. V na- ročje jo stiska in objema. Z očmi požira vsako besedo in jo poljubuje. Brez te knjige bi ji bilo pri tujih ljudeh zelo dolg čas. In še bolj osam- ljena bi se počutila brez nje. — O, ti sladki spo- mini! —

Nekje v začetku knjige čita sledeče vrstice: »Na potu življenja naj sreča Te spremlja, Povsod naj hodi smehljaje s Teboj!«

Tone.

Da, to je bilo slovo od doma. Kako hudo ji je bilo takrat pri srcu, ker je morala še tako majhna v neznan svet. Tone ji je bil zapisal te besede na pot in za spomin. Še danes ga vidi, kako stoji tam na cestnem ovinku, daleč za vasjo in jo pri- čakuje. Ne upa se ji vpričo drugih prožiti roke. — In Tone je bil drugače tako blaga duša. Sam Bog vedi, kako je zdaj z njim!

Micka zabode pogled v steno in prsti se ji zakrempljijo v liste. Čez nekoliko časa ti glasno zastokajo in se prevallijo. Tam nekje na sredi knjige čita:

»Jaz ljubim Tebe, Ti moje deklice,
Ti angelj si moj, Ti moje vse!

Janko.

Micki zagomazi pri teh vrsticah nekaj sladkega po vsem telesu. Preliva se kakor zlahtna tekočina. Se iskri, valovi, zdaj raste, zdaj pada. Kaj je prav za prav to? — Tega Micka ne ve! A misli si, da mora biti malo več ko sam spomin. Res, Janko je bil korenjak. Drzen, neugnan dečko. Imela sta se zelo, zelo rada! Vedno sta se dobro razumela — in vse ...

Micka je morala seči po robec. V obeh se ji je nekaj stalló. In za grlo jo je tiščalo ...

Zopet je premišljevala dalje. Janko jo je prav za prav resno ljubil. Najbrže bi jo bil poročil. A kaj pomaga, ko pa usoda sama obrača liste v knjigi našega življenja ... Šel je torej mimo nje tudi ta zali fant, ne da bi se bil vsaj majceno pomudil ... Kje je neki zdaj Janko? Kod le hodi?

Mickini tenki in suhi prsti so se zveržili v dve pesti, kakor da hoče z vso silo zatreti nekaj v sebi. Diha globoko in težko. Iz oči ji privre ... Ne, jokati noče! Jokati ne!

Zahrope. Posili jo kašelj. Zile na vratu ji na- breknejo.

Počasi se spet umiri.

»Moj Bog, kaj me je le tako prišlo? Saj nisem bolna! Niti malo nisem bolna! Ta kri na robcu je gotovo iz nosu!« ...

Skoraj že na koncu knjige čita Micka čez nekol- liko časa te-le vrstice:

»Ljubezen je kakor rana,
ki mora biti negovana.«

Tvoj Lojze.

III.

Takrat je po mestnih cerkvah zazvonilo večerni pozdrav. In Micka se je zamislila v svoja otroška leta. Videla je z bršljanom in papirnatimi pent- ljami okinčani kot svoje rojstne hiše. Videla je rutko, na njej Sladko ime. Videla je hlevček in pastirčke. Tudi golobčka belega nad mizo. Paradiž! ...

Spominska knjiga počiva v njenem naročju. Sklonjena globoko nad njo ihti Micka tako krče- vito, da ječi z njo vsa kamrica:

Moj Bog, saj sem imela mnogo prijateljev! Mar je mogoče, da so šli vsi malomarno mimo mene? Kaj ni bilo med njimi niti ene zveste duše? Niti enega, ki bi bil resnično občutil tisto, kar je bil zapisal? Ne, kakor vse kaže, ga ni bilo! Vsi ti izbruhli so bili le prazna pena! In ostala sem sama ...

Najgorje je to občutila Micka, le v joku se je utolažila.

na 2.200 let, je ves zgrajen iz takšne zemlje. Poleg tega pa je ta prst tudi silno rodovitna in vprav zaradi nje je Kitajska ena najrodovitnejših dežel. Tam je poljski pridelek izredno obilen, čeprav Kitajci svojo zemljo obdelujejo še na precej enostaven način.

X Zakaj imajo kače viličast jezik in zakaj tako sikajo z njim. Monakovski prirodopisec dr. Kahmann je posvetil svojo posebno pozornost kačjemu jeziku oziroma jeziku plazilcev sploh. Prišel je do zaključka, da imajo te živali zato viličast jezik, ker jim služi kot pomožni ud za voh. V tem je tudi razlog, zakaj kače in kuščarice tako pogosto in tako naglo migajo z jezikom in stresajo tanka in ostra njegova konca. Te živali imajo zelo slabo razvit čut za vohanje. Zvonjajo lahko samo duh v svojem lastnem žrelu. S tem da kača tako naglo otepa s svojim jezikom naokrog, hoče doseči le to, da bi duh, ki ga ima kakšna stvar v njeni bližini, »privabila« v žrelo in ga mogla občutiti, zakaj zanj je, kakor rečeno, občutljivo le njeno žrelo.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo

9. JELENOV JEZIK

Jelenov jezik spada k praprotnim, pa ga je lahko razločiti od vseh sorodnih domačih vrst, ker je edina prapot s celimi listi. Listi so navadno 15 do 30 cm dolgi, jezičasti in pri dnu srčasti. Pecelj je precej dolg, vendar krajši od ploskve.

Kakor vse praproti, se razmnožuje tudi jelenov jezik s trosi. Plodni kupčki, ki se v njih snujejo trosi, so na spodnji strani listov. Podolgači so in se vrste kakor klini na lestvi ob obeh straneh glavne listovne žile.

Jelenov jezik je znana rastlina. Ponekod ga suše in privedajo tobaku za pušenje. Raste po kamenitih senčnih gozdih, po mokrih skalah, v votlih drevesih in vlažnih votlinah.

Liste so svoj čas rabili v zdravilstvu, in se še danes spravijo v denar. Nabirati jih je, kadar so najbolj razviti, to je v mesecih juniju, juliju in avgustu. Pecelje moramo porezati. Le po posušeno listje, ki je obdržalo zeleno barvo, ima na trgu ceno. Zategadelj moramo listje sušiti v senci, najbolj v podstrešju, kakor smo povedali v uvodu.

SMEŠNICE

PIJANEC

»Zeni sem obljubil, da ji bom zajca domov prinesel, prišel sem pa z mačkom. Radoveden sem, kaj mi bo kuhala.«

V SOLI

— Ali mi lahko poveste, kako dolgo more človek živeti brez možganov?

— Oprostite, gospod profesor, koliko ste pa stari?

PREVIDNOST

Mož reče po prepiru z ženo služkinji: »Zaklenite klavir in dajte meni ključ!«

TOČNOST

Profesor Jakob: »Kdaj si se zaljubil v Nado?«
Profesor matematike: »V nedeljo ob 8. in 50 minut.«

IDEALIST

»Torej ti se boš poročil z grdo hčerjo bogatega bankirja? Meni pa vedno praviš, da si idealist.«
»Pravilno! Moj ideal je denar!«

PIJANOST

Pijanec je namesto ključa vzel klobaso iz žepa in z njo odklepal vežna vrata. Potem se je začudil:

»Za vruga! Namesto klobase sem v pijanosti menda ključ pojedel!«

ZLOBA

Pesnik: »Iz mojih pesmi odseva podoba moje ljubice.«

Tovariš: »Ali tudi ona šepa?«

NASLOV

»Kak naslov bo imela knjiga tvojih zbranih pesmi?«

»Nezrel sad.«

PESNIŠKA

Zdravnik: »Obkladek imejte točno 20 minut na želodcu!«

Pesnik: »Ker nimam ure, gospod doktor, bom napravil sonet na vas, ki ga točno spesnim v tem času.«

IZ SOLE

Učitelj: »Povedal vam bom nekaj pregovorov, ki imajo tudi zaobrjeni svoj smisel. Na primer, če rečem: »Pes, ki laja, ne grize«, bi se zaobrjen glasil mogoče takole... No, kdo ve?«

Janezek vstane in reče:

»Bolhe, ki grizejo, ne lajajo!«

ALI — ALI

Krčmar na deželi: »Veste, gospod, jaz sem poznavalec ljudi in takoj vem, s kom imam opravka. Po nekaj besedah že vem, ali je pametnjak ali norec. In, vidite, tudi v vas se nisem zmotil!«

ZAFRK

Zdravnik reče vdovi njegovega umrlega bolnika: »Le eno vam rečem, vaš mož je bil žrtev svojega poklica.«

Vdova: »Menda ste pač hoteli reči: vašega poklica, gospod doktor.«

BAHARJA

Prva: »Kupila sem si dežnik s srebrnim ročajem.«

Druga: »Jaz pa z zlat'no, a sem ga dala posrebiti, ker se nočem bahati.«

Križanka št. 17

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. teče pod Pohorjem, 5. prečnica Ljubljane, 9. majhen umetniški izdelek, 13. veznik, 15. igra na karte, 16. žensko ime, 17. velika posoda za kuhanje, 18. zgoden, 19. pozvati, sklicovati se na kaj (tujka), 20. kemični znak za erblj, 21. igralna karta, 22. versko opravilo, 23. žensko ime, 24. milost po arabsko, beseda znana iz sevdalnik, 26. evropska prestolnica, 28. del glave, 31. pameten, razumen, bister, 33. žuželka, 35. praded, dobro ohranjen starec, 36. moč, jakost, 39. kratica za italijansko poročevalsko agencijo, 41. predlog, 42. pesem, 43. začetek abecede, 45. reka, ki teče skozi Petrograd, 47. šop slame, 48. termin, razdobje, 49. pojav na vodi, 50. površinska mera, 52. upanje, 54. italijanski spoinik, 55. barva igralnih kart, 56. igralne karte, 57. rastlina ovijalka, 59. z veseljem, voljna, 54. pesem, 55. poziv psu, naj skoči, 64. italijanski spolnik, 66. beseda v molitvi, 68. sveto mesto Mohamedancev, 70. mesto pod Fruško goro, 71. velika lesena posoda, 73. velemestni zločinec, 75. drevesni sad, 78. ime filmske igralko Leander, 80. svetopisemska oseba, 82. del stanovanjske opreme, 84. nočna ptica, 85. začetek ruma, 87. medmet, 88. površnež, nepotrpežljiv človek, 90. žensko ime, 91. pisarniški nameščenec, 92. nadležna žuželka, 94. ne samo, ne edino, 95. predlog, 96. strast mnogih moških in žensk, 97. muslimansko sveto pismo, 98. čreslovina (tujka).

Navpično: 1. prozno gledališče, igra, 2. poljski pridelek, 3. prebivalci velike celine, 4. gosposka hiša, 5. pramati človeštva, 6. sorodnica, 7. osebni zaimek, 8. predlog, 9. veznik, 10. ime naše filmske igralko, 11. poljski ali vrtni pridelek, 12. španski spolnik, 13. kozarci, 14. število, 16. azijska država, 17. manjvredno blago, 18. okvara, načeto mesto, 20. kazuar, 22. racionirano živilo, 25. kakor, temveč, 27. kazalni zaimek, 28. ruska reka, 29. del kolesa, 30. jedrnat, zdrav, 32. nikalnica, 34. pogreb, 35. mesto ob Črnem morju, 37. veznik, 38. pripadnik izumrlega plemena, 40. mladič domače živali, 41. zasmeh, 42. dragi kamni, 44. nevestina oprema, 46. prvi mož, 48. bolehen, slabih kosti, 51. del telesa, 53. angleško pristanišče v Arabiji, 58. snežne krogle, 60. trak ima na koncu, 62. gostovanje, pojedina, 65. vodni hlapi, 67. mnenje, naziranje, 69. začetek in konec

1	2	3	4		5	6	7	8		9	10	11	12		13	14
15					16					17					18	
19										20		21		22		
23										24		25	26	27		
					28	29	30			31		32	33			34
										35						41
										36	37	38		39		40
42										43	44		45			46
										47						48
49										50	51		52			53
										54						55
56										57						58
										59						60
64										61						62
										63						64
										65						66
										67						68
										69						70
										71						72
										73						74
										75						76
										77						78
										79						80
										81						82
										83						84
										85	86		87			88
										89						90
										91						92
										93						94
										95						96
										97						98

abecede, 71. pijača, 72. pritrdilnica, 74. igra, 76. moško ime, 77. zaščiten, 78. neprijetni občutki, 79. vzpetina, grič, 81. na svojem domu, 82. morsko orožje, 83. lepi, krasni, 84. spanec, 86. država v Ameriki, 88. vrtnina, 89. industrijska rastlina, 91. predlog, 92. glej 60. navpično, 93. veznik.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 16

Vodoravno: 1. paradžiž, 7. slikar, 12. mart, 15. am, 16. do, 17. imovit, 19. zopet, 21. posebe, 23. kače, 24. fige, 25. Ana, 27. Irena, 28. znak, 29. lajati, 30. eh, 31. velik, 33. varati, 34. ako, 35. do, 36. Irak, 37. kd, 38. ate, 39. zlom, 40. pa, 41. sta, 42. dr., 43. ko, 44. Ciril, 46. ste, 47. karavana, 50. pogin, 52. sokol, 54. osem, 55. Goa, 57. ako, 58.

marljiva, 60. olkan, 61. stoj, 62. ic, 63. ve, 64. stan, 65. toplo, 67. svete, 69. ure, 70. Ra, 71. re, 73. frakar, 74. racija, 77. Urh, 78. ve, 80. raj, 81. niz, 83. dukati, 85. dar, 86. am, 87. uk, 88. ananas, 89. bazen.

Navpično: 1. papir, 2. Amor, 3. Aden, 4. dobavitelj, 5. ži, 6. imenik, 7. svak, 8. lik, 9. it, 10. Azijat, 11. Rogatec, 12. ne, 13. ata, 14. trahom, 18. očaj, 20. peti, 22. seno, 24. faraon, 26. nekoli, 28. zla, 29. la, 32. era, 33. vi, 34. aligator, 35. da, 37. krasotec, 39. zro, 40. pismo, 41. stolček, 42. dro, 43. kamin, 45. ipa, 46. skrivaj, 47. kave, 48. vela, 49. Agata, 51. noj, 53. oa, 56. ono, 59. iveri, 61. sl, 64. sraka, 66. Pariz, 67. sram, 68. tank, 69. uren, 70. rak, 72. Eva, 73. fra, 75. Ida, 76. jus, 77. uta, 79. era, 82. za, 84. ab, 85. DN.